

SBORNÍK DOBŘE PRAXE

PROJEKT IMPLEMENTACE POLITIKY
STÁRNUTÍ NA KRAJSKOU ÚROVEŇ

#seniořivkrajích

PROJEKT IMPLEMENTACE POLITIKY STÁRNUTÍ NA KRAJSKOU ÚROVEŇ

Sborník dobré praxe vznikl v rámci projektu Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň reg. č. (CZ.03.2.63/0.0 /0.0 /15_017/0006207).

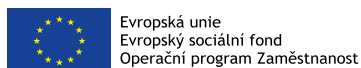
Tento projekt je financován z Operačního programu Zaměstnanost a ze státního rozpočtu ČR.

PROJEKT IMPLEMENTACE POLITIKY STÁRNUTÍ NA KRAJSKOU ÚROVEŇ, MINISTERSTVA PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ.

Projekt na podporu a rozšíření politiky přípravy na stárnutí napříč ČR, 2017–2022

Cílem projektu je začlenit agendu přípravy na stárnutí do stávajících strategických a rozvojových dokumentů krajů a zároveň napomáhat plnění

Projekt: Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň
CZ.03.2.63/0.0./0.0./15_017/0006207

OBSAH

ÚVOD.....	6
SENIORSKÁ POLITIKA A DALŠÍ NÁSTROJE PODPORY SENIORŮ.....	8
Plán rozvoje proseniorských aktivit města.....	9
Manchester – město přátelské seniorům (Age-Friendly Manchester)	11
Koordinátoři rodinné politiky na obcích	13
Program na podporu zdravého stárnutí v kraji.....	14
Donátoři podporují.....	16
Rada starších	17
Seniorské listy	19
Krajská seniorská centra.....	21
Knihovna přátelská k seniorům	22
Seniorský ombudsman.....	24
Konference (K)rok rodiny	25
 PODPORA A PÉČE /FORMÁLNÍ I NEFORMÁLNÍ/	27
Holistické pojetí péče o seniory.....	28
Pomoc pozůstalým.....	30
Informační tabule.....	31
Zajištění finanční stability poskytovatelů sociálních služeb	32
Pomoc onkologicky nemocným dospělým a jejich blízkým	33
Terapeutická zahrada	35
Alzheimer Café – neformální setkání	36
Paliativní péče v kraji.....	38
Centrum celostní medicíny.....	40
Centrum pro rodinné pečující.....	41
Ocenění pečujících osob	43
Svépomocná skupina pečujících.....	44
 ZAMĚSTNÁVÁNÍ A AGE MANAGEMENT	46
Mezigenerační spolupráce na pracovišti	47
Ocenění Společnost přátelská zaměstnávání lidí 55+	49
Profesní seniorita	51
Dědečkova dílna.....	52
Generační tandem	53
Práce v každém věku	55
Pracovní duo (DUO for a JOB)	56

BYDLENÍ A DOPRAVA.....	58
Bezbariérová Olomouc	59
Senior Expres	60
Doprava na Ústředním hřbitově	61
Sdílené bydlení pro seniory Brno.....	63
Sdílené bydlení v Domě s pečovatelskou službou	64
Domov umělců (La Maison des Artistes).....	65
Prostě pořád řídím.....	67
Sdílené bydlení (CECO Home Sharing)	68
 MEZIGENERAČNÍ VZTAHY A DOBROVOLNICTVÍ	69
Společenská odpovědnost v praxi vysoké školy	70
Hodinový vnuk	72
Projekt MOST	74
Projekt Povídej a Přečti	75
Hradecké poklady	77
Babičky a dědečkové pro děti z dětského domova.....	79
Dobrovolnictví v sociální službě.....	80
Program na podporu akreditovaného dobrovolnictví	82
Trojlístek sblížení generací.....	83
Mezigenerační vzdělávací program Univerzity třetího věku (U3V)	84
 AKTIVNÍ, ZDRAVÉ A BEZPEČNÉ STÁŘÍ	86
Seniorská obálka, neboli I.C.E. karta.....	87
Seniorské krátké filmy.....	88
Výletem to nekončí	89
Případová manažerka pro ohrožené seniory	91
Mě neoklameš, šmejde!.....	93
Klub aktivních seniorů.....	94
Akademie 60+	96
Informovaný senior	97
Letní škola seniorů.....	98
 ZÁVĚR.....	100
SEZNAM ZDROJŮ	101
POZNÁMKY	105

ÚVOD

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR za finanční podpory Evropského sociálního fondu realizuje projekt **Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň**, jehož dílčím výstupem je i tento Sborník dobré praxe.

Hlavním cílem projektu je snaha o zkvalitnění života seniorů prostřednictvím prosazování seniorské politiky, osvěty v oblasti demografických trendů a vytvoření komunikačního mostu mezi centrální úrovní ministerstva a jednotlivými aktéry v regionech České republiky.

Projekt se dále zabývá přípravou na stárnutí společnosti a vytváření podmínek pro aktivní, důstojné a smysluplné stáří v celé šíři spektra lidského života. Klade důraz na témata, jakými jsou institucionální a rodinná péče, zvyšování prevence vlastního zdravotního stavu, zapojení seniorů do veřejného dění, zaměstnávání, finančního zajištění, sebevzdělávání či rozvoj volnočasových aktivit seniorů, bezdomovectví seniorů, podpora mobility a infrastruktury atd. Rovněž se zaměřuje na prevenci diskriminace, předcházení sociálního vyloučení seniorů a odbourávání mezigeneračních bariér. Jak ukazuje tento demonstrativní výčet, oblastí

dopadu demografického vývoje je opravdu mnoho, a proto vnímáme stále zvyšující se potřebu upozorňovat na tuto skutečnost, včetně všech jejích přesahů a aspektů.

Námi realizované aktivity projektu podporují koncepci pozitivního stárnutí a rozvoj seniorských politik přímo na regionální úrovni. Cílem je začlenit agendu přípravy na stárnutí do stávajících strategických a rozvojových dokumentů krajů a obcí a zároveň napomáhat plnění těchto agend v praxi. A právě výměna příkladů dobré praxe z domácího prostředí i zahraničí a jejich sdílení je pro nás jedním z hlavních pilířů pro začleňování seniorské politiky do každodenního života. Prostřednictvím tohoto sborníku vám přinášíme inspirativní příklady a přístupy z již zrealizovaných a fungujících projektů a aktivit, které byly vybrány ve spolupráci s krajskými koordinátory a místními aktéry přímo z jednotlivých regionů i zahraničí.

Doufáme, že námi prezentované střípky z praxe budou i pro vás inspirací a přínosem.

SENIORSKÁ POLITIKA A DALŠÍ NÁSTROJE PODPORY SENIORŮ

Plán rozvoje proseniorských aktivit města

Městský úřad Prachatice, Jihočeský kraj

Od roku 2016 město Prachatice zpracovává *Plán rozvoje proseniorských aktivit města Prachatice*¹, který zahrnuje vše, co by město mělo vůči seniorům v daném roce realizovat. Město Prachatice vnímá proseniorskou politiku jako velmi naléhavou, a to nejen kvůli zvyšujícímu se věkovému průměru obyvatel. Město Prachatice má 10 760 obyvatel (k 1. 1. 2020) z toho seniorů nad 65 let je 2 278.²

Plán, který vytváří tým odborníků, poskytovatelů služeb, zaměstnavatelů, politiků, zástupců nestátních neziskových organizací, ale i samotných seniorů a osob se zdravotním postižením, schvaluje zastupitelstvo. Zahrnuje aktivity, opatření a vize založené na podpoře a aktuální potřebě v daném roce. V dokumentu nechybí definice aktivního stárnutí, statistické a demografické údaje, SWOT analýza a výčet sociálních služeb pro seniory a zdravotnických služeb na území města. Zahrnutý jsou velmi důležité organizace seniorů ve městě.

Z oblasti vizí a priorit můžeme jmenovat: zajištění a ochrana lidských práv pro seniory na území; celoživotní učení seniorů; dobrovolnictví

¹ Plán aktivního a zdravého stárnutí pro 2.278 seniorů [online]. Město Prachatice [cit. 08. 04. 2020]. Dostupné z: <https://prachatice.eu/planaktivniho-a-zdraveho-starnuti-pro-2-278-senioru/d-32312>

² Obyvatelstvo vybraných měst Jihočeského kraje podle pohlaví a věku k 31. 12. 2019 [online]. Český statistický úřad [cit. 08. 04. 2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/x/mesta_a_obce

a mezigenerační spolupráce; zaměstnávání seniorů; kvalitní prostředí pro seniory na území Města Prachatice; zdravé stárnutí.

Podpora zdravého a aktivního stárnutí představuje příležitost, jak se vyrovnat s problémy spojenými se stárnutím populace. Na území města i v rámci obce s rozšířenou působností existuje funkční systém kvalitních sociálních i doprovodných služeb směřujících k sociálnímu začleňování seniorů. Zpracování plánu pomohlo Prachaticím k získání titulu Obec přátelská seniorům 2019 a finanční dotace, ze které město mohlo podpořit řadu zajímavých aktivit, například Informace právě pro vás; Moderní technologie jsou mezi námi; Aktivity s vámi, pánové a dámy; Mezigeneračně, značně akčně; Koordinátor podpory a péče o seniory či Věci šité na míru pro vás.

„Jako nejdůležitější s plánem i bez plánu považujeme ve městě udržení platformy setkávání subjektů a osob nad problematikou aktivního stárnutí. Udržení volného seskupení lidí, kteří chtějí společně vytvářet místo přátelské seniorům,“ říká Hanka RH+ Rabenhauptová z Městského úřadu Prachatice.

**Kontakt: Městský úřad Prachatice; Velké náměstí 3, Nová radnice, 383 01 Prachatice;
mail: seniorum@prachatice.eu.**

Podobně například: Koncepce podpory pozitivního, aktivního a zdravého stárnutí v Hradci Králové na období 2018 – 2022 a další.

Manchester – město přátelské seniorům (Age-Friendly Manchester)

Hrabství Great Manchester, Velká Británie

Město přátelské seniorům je mezinárodně uznávaná koncepce podporovaná hnutím Světové zdravotnické organizace (WHO), která umožňuje dobrou kvalitu života starších lidí. Manchester se stal v roce 2010 prvním městem přátelským seniorům ve Velké Británii. Jeho koncepce zahrnuje partnerství, do kterého spadají organizace, skupiny i jednotlivci z celého města. Jedná se o spolupráci celé řady subjektů včetně univerzit a výzkumných ústavů, dobrovolných a komunitních skupin, zdravotního sektoru, poskytovatelů bydlení, kulturních organizací apod., které pomáhají zlepšovat kvalitu života seniorů. Age-Friendly Manchester navazuje na program Oceňování starších lidí (Valuing Older People), jenž byl zahájen v roce 2003, a na desetiletou Strategii stárnutí Manchesteru (Manchester: A Great Place to Grow Older), zveřejněnou v roce 2009 a aktualizovanou v roce 2017. Ke klíčovým prioritám této strategie patří rozvoj městských čtvrtí a služeb, aby vyhovovaly potřebám seniorů, a podpora rovného přístupu bez věkové diskriminace.³

Jedním z příkladů dobré praxe je pilotní projekt městské čtvrti Old Moat (the Old Moat neighbourhood project). Tato městská čtvrť je místem, jehož velkou část tvoří obyvatelé starší 60 let, kteří zde žili a přirozeně ve svém

³ Our age-friendly work [online]. [cit. 11. 06. 2020]. Dostupné z: https://secure.manchester.gov.uk/info/200091/older_people/7116/our_age-friendly_work

prostředí zestárlí. Toto prostředí však nebylo specificky plánováno ani navrženo tak, aby vyhovovalo potřebám svých starších obyvatel. Projekt Old Moat tedy aplikoval principy Světové zdravotnické organizace na úrovni městské čtvrti, protože starší lidé tráví většinu času ve svém domově a bezprostředním sousedství, které je proto významným určujícím faktorem kvality života a pohody. Unikátnost tohoto projektu spočívá v zapojení seniorů nejen do výzkumu, ve kterém bylo zjišťováno, na kolik je prostředí k seniorům přátelské, ale i do realizace konkrétních opatření. Starší obyvatelé Old Moat zde hráli klíčovou roli. Zde je výčet největších dosažených úspěchů:

Kampaň Posad'te se! (Take a Seat Campaign) - Tento projekt spočívá v zapojení místních prodejců, kteří ve svých obchodech poskytují starším lidem židli, přístup k toaletě a sklenici vody na požádání. Tyto obchody jsou vyznačeny logem s kytičkou. Kromě toho byly na klíčových místech podél pravidelných tras napříč čtvrtěmi umístěny pro starší lidi lavičky.

Reálná vylepšení (Physical Improvements) - Konkrétní realizovaná opatření, která pomáhají seniorům se lépe orientovat v ulicích města. Jsou zaměřena hlavně na starší lidi trpící demencí. Například nápisy psané kvůli čitelnosti větším písmem jsou opatřeny ukazateli a jsou barevně odlišeny. To znamená, že každá ulice má svou barvu.

Přirozeně vzniklé společenství seniorů (Naturally Occurring Retirement Community – NORC) - Prioritou NORC je zajistit v Old Moat pravidelnou smysluplnou činnost s cílem zapojit starší lidi a řešit jejich sociální izolaci. Mimo jiné ve spolupráci s praktickými lékaři jsou identifikováni dlouhodobě nemocní, nebo sociálně izolovaní senioři, kteří jsou poté zapojeni do systému sociální péče a další podpory. Klíčovým výsledkem projektu NORC je Rozvoj sítě pro vzájemnou podporu, kdy starší lidé organizují akce a aktivity pro starší lidi v komunitních prostorech nebo jejich domovech.

Věku přátelské zahrady (Age Friendly Gardens) – Jedná se o návrh zahrad (vyvýšené záhony, podpora pěstování vlastních potravin) upravených a dobře přístupných pro seniory. Cílem je povzbudit starší obyvatele k návratu do zahrad. Vznikly místní komunitní zahradnické skupiny, které podporují starší a izolované obyvatele.

Společenské aktivity (Social Activities) – Rozšíření škály aktivit určených starším lidem – například pravidelné cvičení, univerzita třetího věku, setkávání u ranní kávy, kavárna pro lidi trpící demencí, projekt navržený speciálně pro starší muže apod.⁴

Kontakt: Greater Manchester Ageing Hub, GMCA; Churchgate House, 56 Oxford Street Manchester, M1 6EU, United Kingdom; mail: agefriendly@manchester.gov.uk.

Koordinátoři rodinné politiky na obcích

Jihomoravský kraj

Jedním z principů Jihomoravského kraje při realizaci rodinné a seniorské politiky je důraz na spolupráci všech aktérů v této oblasti. Významným partnerem při plnění konkrétních aktivit jsou obce, které mají k rodinám a jejich potřebám blíže než kraj. Z tohoto důvodu byli již v roce 2009 pozváni zástupci obcí, byla jim představena vize rodinné politiky Jihomoravského kraje a následně byli vytipováni na jednotlivých obcích kontaktní pracovníci (koordinátoři), se kterými se postupně začala rozvíjet spolupráce.

Koordinátoři rodinné politiky⁵ jsou zpravidla ustanoveni v obcích s rozšířenou působností a je zcela v kompetenci jednotlivých obcí, zda koordinátora mají, či nemají a jakou má pracovní náplň. Jihomoravský kraj pořádá

⁴ Our age-friendly work [online]. [cit. 11. 06. 2020]. Dostupné z: https://secure.manchester.gov.uk/info/200091/older_people/7116/our_age-friendly_work

⁵ Koordinátoři rodinné politiky na obcích [online]. Krajský úřad Jihomoravského kraje [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.rodinnapolitika.cz/koordinatori-rodinne-politiky-v-obcich/>

zhruba dvakrát až třikrát do roka společná setkání, kde nejenže mohou koordinátoři získávat nové informace o rodinné a seniorské politice a nové náměty na aktivity, ale mohou především sdílet své zkušenosti a příklady dobré praxe, co se daří a co nikoliv. Současně jsou tato setkání zdrojem informací pro Jihomoravský kraj, kterému pomáhají nastavovat rodinnou a seniorskou politiku celé spravované oblasti i jednotlivé aktivity pro koordinátory.

K aktivitám patří vzdělávání v odborných dovednostech, například seminář ke strategickému plánování Jaké nástroje využívat při tvorbě dlouhodobé koncepce rodinné politiky v obci, nebo seminář Umění prosadit správnou věc - o technikách, jak využít principy managementu změn, či jak se připravit na komunikaci s klíčovými lidmi a prosadit či komunikovat vlastní nápady a záměry.

Kontakt: Krajský úřad Jihomoravského kraje; Žerotínovo nám. 3, 601 82 Brno; Mgr. Bořivoj Sekanina, odbor sociálních věcí; tel.: 541 651 424; mail: sekanina.borivoj@jmk.cz.

Program na podporu zdravého stárnutí v kraji

Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský kraj od roku 2017 každoročně vyhlašuje dotační titul Program na podporu zdravého stárnutí v Moravskoslezském kraji.⁶

Důvodem realizace vyhlášeného dotačního programu je zvýšit kvalitu života osob ve věku 60 a více let žijících v Moravskoslezském kraji. Žadatelé o dotaci mohou být spolky, obecně prospěšné společnosti, ústavy, evidované právnické osoby, příspěvkové organizace obcí, obce a také městské části. Minimální výše dotace na jeden projekt je 30 000 Kč, maximální výše je 100 000 Kč. Projekt nemůže být financován

z Programu na podporu poskytování sociálních služeb financovaný z kapitoly 313 – MPSV, státního rozpočtu ani z prostředků fondů EU. Program mezi ostatními vyniká především svým cílením čistě na seniorské aktivity, které mnohdy v jiných komplexnějších dotačních programech zanikají.

V rámci programu jsou podporovány aktivity z oblastí jako posílení mezigeneračních vztahů, podpory aktivit v oblasti bezpečnosti, volnočasových aktivit, aktivit v oblasti zdraví, vzdělávání, aktivit pro osoby pečující o seniory v domácím prostředí i pozůstalé. Mezi podpořenými projekty byly například Senioři kamarádi s počítačem, Pečujeme o pečující, Vzdělávání 60+, Senior v bezpečí, Cvičením ke zdraví a další.

O program je veliký zájem. Za období let 2017 až 2019 bylo z rozpočtu kraje v rámci tohoto dotačního titulu podpořeno celkem 97 žádostí v objemu více než 7,6 milionů korun. Pro rok 2020 byl rovněž tento dotační titul vyhlášen a bylo podpořeno celkem 53 žádostí v objemu více než 3,6 milionů korun.

Kontakt: Moravskoslezský krajský úřad; 28. října 117, 702 00 Ostrava; Mgr. Michal Potocký, vedoucí oddělení rozvoje sociálních služeb; tel. 595 622 593; mail: michal.potocky@msk.cz.

Podobně například: Program na podporu sociálně zdravotních aktivit ve Zlínském kraji, Podpora služeb nedefinovaných v zákoně č. 108/2016 Sb., o sociálních službách v Jihočeském kraji, Dotační program pro podporu činností, které navazují, kooperují nebo rozšiřují sociální služby, a pro podporu prarodinných aktivit v Královéhradeckém kraji.

⁶ Program na podporu zdravého stárnutí v Moravskoslezském kraji na rok 2020 (PZS) [online]. Moravskoslezský kraj [cit. 21. 04. 2020]. Dostupné z: https://www.msk.cz/cz/verejna_sprava/program-na-podporu-zdraveho-starnuti-v-moravskoslezskem-kraji-na-rok-2020-135053/

Donátoři podporují

Koalice nevládek Pardubicka, Pardubický kraj

Myšlenka Burzy filantropie⁷ vychází z principu propojování veřejné správy, soukromého a neziskového sektoru za účelem podpory místních i regionálních projektů neziskových organizací. Burza plní funkci prostředníka ve vzájemném kontaktu jednotlivých sektorů. Současně je také efektivním a transparentním nástrojem podpory projektů neziskových organizací.

Neziskové organizace, které se přihlásí, představí své projekty před donátory (sponzory) z řad podnikatelů a veřejné správy. Když projekt donátory zaujme, podpoří jej finančně, či jinou formou, například poskytnutím vlastních služeb nebo provedením prací.

Burzy se konají ve čtyřech okresech Pardubického kraje, donátoři proto mohou podpořit neziskové organizace z místa, ke kterému mají nejbližší vztah. Projekt burzy vznikl díky dlouhodobé spolupráci Pardubického kraje s Koalicí nevládek Pardubicka (KONEP), která zastřešuje neziskové organizace v kraji.

⁷ Burza filantropie [online]. Koalice nevládek Pardubicka [cit. 21. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.burzafilantropie.cz/pardubickykraj/o-burze/>

Cenným přínosem aktivity je, že zde dochází k vzájemné komunikaci mezi neziskovým sektorem, podnikateli a veřejnou správou, a to nad konkrétními potřebami v regionu. Nejčastěji jsou podpořeny projekty z oblasti sociální, podpory rodin, práce s dětmi, péstounství, podpory seniorů či zdravotně postižených, ale i z oblasti životního prostředí, kultury, vzdělávání a podobně.

Praktickým příkladem je podpořený projekt organizace Naděje s názvem Chodím, tedy jsem. Jedná se o pořízení elektrického polohovatelného chodítka, které významně pomáhá klientům s omezeným pohybem. Dokáže jim pomoci nejen vstát ze sedu nebo lehu, ale i se s chodítkem bezpečně pohybovat. Používání této kompenzační pomůcky zároveň velmi usnadňuje mobilitu seniora, ale i práci ošetřujícího personálu.

Kontakt: Koalice nevládek Pardubicka z. s.; Bc. Jana Machová, ředitelka kanceláře;
tel.: 774 412 876; mail: machova@konep.cz.

Rada starších

Městský úřad Říčany, Středočeský kraj

Rada starších je poradní orgán seniorů (tedy obdoba žákovského zastupitelstva), který je nejen nápomocen městu při řešení otázek týkajících se této skupiny občanů, ale i její členové mohou přicházet se svými náměty a nápady. Události, věk i zkušenost vždy přinášejí něco nového. Počet osob v seniorském věku v Říčanech přibývá. Věk dožití se nejen prodlužuje, ale také zkvalitňuje. Lidé ve vyšším věku mají své specifické potřeby a přání a ne vždy je šance je vyslyšet.

Senioři se scházejí podle potřeby v zasedacím sále říčanské radnice, svolavatelkou je místostarostka Mgr. Hana Špačková. Rada jako taková přímo nerozhoduje, jen dává podněty, co by se mělo zlepšit, upravit, opravit nebo prioritně řešit. Zpracovává se pravidelně zápis, o setkání

informuje měsíčník Říčanský kurýr, který je zdarma doručován do poštovních schránek. Na případné dotazy přicházejí na Radu starších odpovídat seniorům úředníci z Městského úřadu Říčany (většinou vedoucí odborů). Na Radu starších dochází také Mgr. Blanka Spolková (vedoucí sociálního odboru), která řadu dotazů zodpovídá přímo. V náplni své práce má tento poradní orgán například: zprostředkování aktuálních informací, návrhů a podnětů mezi seniory a městem, konzultace opatření v oblasti péče o seniory navrhovaných městem, spolupráce na kulturních, společenských a sportovních projektech pořádaných ve spolupráci s městem nebo organizacemi působícími na území města, a v neposlední řadě i rozhodování o použití financí (v řádu desítek tisíc korun) vyčleněných městem pro aktivity doporučené tímto poradním orgánem.

„Na posledním zasedání Rady starších se sešlo téměř 15 zájemců. Mezi jinými byla živě diskutovaným tématem i autobusová doprava „městská“, vyslechli jsme řadu podnětů, nápadů, připomínek, ale i kritiky, proto na příští jednání rady pozveme prvního místostarostu Davida Michaličku a budeme v debatě pokračovat. Zazněla pochvala na adresu taxi pro seniory „senior-ská“, ale také požadavek, že by klienti uvítali rozšíření jeho provozu. Dále jsme probírali, jaké aktivity by zájemci v nově připravovaném Klubu pro seniory uvítali. Jedním z nápadů je například houbařský klub. Jsme velmi rádi, že se senioři aktivně zapojují do dění ve městě,“⁸ říká místostarostka Hana Špačková.

Kontakt: Městský úřad Říčany; Masarykovo náměstí 53, 251 01 Říčany; Mgr. Blanka Spolková, odbor sociálních služeb; tel.: 323 618 241; mail: blanka.spolkova@ricany.cz.

Podobně například: Seniorský senát v Českých Budějovicích, Poradní orgán hejtmána Ústeckého kraje a Komise Rady Královéhradeckého kraje pro řešení problematiky seniorů.

Seniorské listy

Ústecký kraj

Seniorská populace má obecně velký zájem o získávání informací v tom nejširším slova smyslu. Rádi přitom nové informace vyhledávají a rádi také prezentují svou činnost a úspěchy. A právě tuto dualitu jim přináší občasník Seniorské listy vydávaný Ústeckým krajem s celkovým nákladem 62 tisíc výtisků. Zdarma je distribuován do zařízení sociální péče pro seniory, do obcí, kontaktních pracovišť Úřadu práce České republiky či do zdravotnických a kulturních zařízení v Ústeckém kraji. Ačkoli je mnohým tištěná verze nejbližší, jde kraj s dobou a kromě tištěné formy byla vytvořena i facebooková stránka a webová stránka www.seniorskelisty.cz⁹, kde si mohou čtenáři stáhnout jednotlivá čísla časopisu a kde jsou jim nabízeny další aktuální informace nejen z kraje.

⁸ Rada starších [online]. Říčanský kurýr [cit. 21. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.kuryr-ricany.cz/clanek/rada-starsich>

⁹ Seniorské listy Ústeckého kraje [online]. [cit. 21. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.seniorskelisty.cz/>

Seniorské listy Ústeckého kraje slouží k informování veřejnosti, zejména pak seniorů. Pravidelně v nich najdou informace o aktivitách lidí v důchodovém věku, klubů seniorů a dalších spolků a sdružení podporujících seniorské aktivity; zprávy; rady a servisní informace; informace o programech, kterými lze zlepšit život seniorů s vlastním bydlením, sdíleným bydlením nebo ubytovaných ve speciálních seniorských zařízeních, především pak na úrovni kraje a měst.

Jejich hlavním cílem je nejen informovat seniory o novinkách z Ústeckého kraje v oblasti zdravotnictví, sociálních věcí, bezpečnosti či legislativních změnách, ale také jim samotným nabídnout tento prostor. Senioři a seniorské organizace se v novinách mohou prezentovat a nabízet spolupráci dalším subjektům na nejrůznějších proseniorských akcích a aktivitách pro sebe prezentaci seniorských organizací i jednotlivců. Výsledkem je pak zvýšení jejich pocitu sounáležitosti.

Kontakt: Krajský úřad Ústeckého kraje; Mgr. Petra Fünfkirchlerová, oddělení plánování a registrace sociálních služeb; tel.: 475 657 590; mail: funfkirchlerova.p@kr-ustecky.cz.

Podobně například: Čtvrtletník pro seniory PILSEN v Plzni a periodikum Moravský senior v Olomouckém kraji.

Krajská seniorská centra

Kraj Vysočina

Činnost Senior Pointů je v souladu s cíli Koncepce rodinné a seniorské politiky Kraje Vysočina na období 2017 - 2021¹⁰, a přispívá k naplnění priority 4: Podpora pozitivního stárnutí a mezigenerační solidarity. Jedná se o podporu aktivního stárnutí seniorů, vzdělávání, zdravého životního stylu a mezigenerační spolupráci, které se snaží Kraj Vysočina postupně realizovat a finančně podporovat¹¹. Fungování takzvaných Senior Pointů je jedna z nich. V Havlíčkově Brodě je provoz Senior Pointu realizován ve spolupráci s městem a Českým červeným křížem – Oblastním spolkem ČČK Havlíčkův Brod. Žďárský Senior Point funguje ve spolupráci města Žďár nad Sázavou s Kolpingovým dílem České republiky, z. s. Provoz Senior Pointu v Pelhřimově zajišťuje město ve spolupráci se spolkem Hodina H. V Třebíči Senior Point zřídilo město přímo v prostorech městského úřadu již roku 2012. A Senior Point v Jihlavě je plně v režii Kraje Vysočina.

¹⁰ Koncepce rodinné a seniorské politiky Kraje Vysočina na období 2017 – 2021 [online]. Kraj Vysočina [cit. 11. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.kr-vysocina.cz/strategie-dokumenty-kraje/ds-302531/p1=63570>

¹¹ Rodinný a sociální portál [online]. Kraj Vysočina [cit. 16. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.kr-vysocina.cz/socialniportal.asp>

Jedná se o metodická a informační centra, která jsou otevřena každý všední den od 8 do 17 hodin. Po celou dobu v nich provoz zajišťuje proškolený kontaktní pracovník, který poskytne či zprostředkuje informace běžného života i volnočasových aktivit nejen seniorům v obtížné životní situaci, ale i ostatním seniorům a lidem v předseniorském věku¹². Lidé ve věku 55+ v Senior Pointech také získávají potřebné informace, náplň volného času a prostor pro setkávání a vzdělávání. Senior Pointy připravují pro své klienty mnohé aktivity a jejich nabídka je opravdu pestrá. Každoročně tak přilákají tisíce návštěvníků. Mezi pravidelně konané akce Senior Pointu patří cvičení pro seniory, kreativní dílny, kurzy sebeobrany či individuální konzultace Alzheimer poradny Vysočina. Dále se zde nejméně dvakrát do měsíce konají přednášky a vzdělávací semináře pod vedením zkušených lektorů. K dispozici mají počítač s bezplatným připojením k internetu. Bezbariérové prostory Senior Pointů se nacházejí v blízkosti center měst a umožňují seniorům setkávání v příjemném a klidném prostředí. Kraj Vysočina jejich provoz finančně podporuje a nemalou měrou se podílejí i města, ve kterých působí. Díky přítomnosti těchto center senioři vnímají každodenní podporu od své komunity.

Kontakt: Krajský úřad Kraje Vysočina, odbor sociálních věcí; Žižkova 1882/57, Jihlava.

Knihovna přátelská k seniorům

Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky

Při odbourávání bariér ve veřejném prostoru nemusí být myšleno pouze na hmotné prostředí (chodníky, lavičky apod.). S bariérami pro seniory se mnohdy potkáme i na úřadech či v jiných veřejných institucích. Jedná se o bariéry ve způsobu komunikace, překážky v porozumění, přečtení, viditelnosti... Tyto aspekty si velmi dobře uvědomuje Svaz knihovníků a informačních pracovníků, který v rámci svých struktur má dlouhodobě Sekci

¹² Nabídka programů senior pointů v Kraji Vysočina [online]. Kraj Vysočina [cit. 11. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.kr-vysocina.cz/pozvani-na-senior-pointy-v-kraji-vysocina/d-4099220/p1=105529>

60+, jež mimo mnoho dalších zajímavých aktivit pro seniory vypracovala i příručku Rovný přístup Knihovna přátelská k seniorům¹³.

Jedná se o metodickou příručku pro práci knihoven se seniory. Návštěva knihovny, stejně jako mnohých jiných institucí, je v zásadě stejná pro všechny věkové kategorie, v případě seniorů je však nezbytné respektovat specifika, možnosti a limity stárnoucích a starých lidí. Knihovny jsou si tohoto faktu vědomy. Víme však, co je nezbytné, aby knihovna, či jiná veřejná instituce, byla vnímána jako přátelská k seniorům, co je potřebné, co je vhodné, co lze doporučit?

Hlavním cílem je naplnit standardy jako například rovný přístup ke službám, zvýhodněná cena služeb, kvalifikace zaměstnanců v komunikaci se seniory, nabídka dálkových služeb (včetně doručování a vypůjčování domů), vytváření fyzických a technických podmínek a podobně. Autorský kolektiv se v příručce věnuje nejen personálu, technickému a materiálnímu vybavení, ale také různým aktivitám šitým seniorům na míru (vzdělávací aktivity, trénování paměti a další aktivizační programy) včetně integračních aktivit a dobrovolnictví (dobrovolnictví seniorů i dobrovolníci pro seniory). Takový přístup je univerzálně uchopitelný pro knihovny v ČR i další veřejné instituce.

Kontakt: Sekce 60+ Svazu knihovníků a informačních pracovníků; Mgr. Roman Giebisch, Ph.D., předseda svazu; tel.: 221 663 333; mail: roman.giebisch@nkp.cz.

¹³ MAZUROVÁ, Hana, HOUŠKOVÁ, Zlata a kol. Rovný přístup Knihovna přátelská k seniorům [online]. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnícký institut, 2016 [cit. 22. 04. 2020]. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/docs/rovny-pristup-knihovna-pratelka-k-seniorum>

Seniorský ombudsman

Statutární město Zlín, Zlínský kraj

Od počátku roku 2020 vznikla v rámci podpory zlínským seniorům služba seniorského ombudsmana. Úřad ombudsmana zastává Charita Zlín, která byla vybrána na základě výběrového řízení vyhlášeného městem Zlín ke konci roku 2019. Služba je zajišťována bezplatně v rámci odborného sociálního poradenství v čase provozní doby služby.

Jedná se o komplexní poradenství pro občany města Zlína, kteří jsou starší 60 let. Poradenství je možné poskytnout v oblasti občansko-správních záležitostí, dávek, bydlení, bezpečnosti a tak dále.

Město Zlín prostřednictvím zřízení této služby reaguje na narůstající počet osob seniorského věku s ohledem na demografickou křivku. Stejně jako jiná města bude muset v budoucnu řešit problémy a situace týkající se osamělých a dezorientovaných osob. Typickým aktuálním příkladem jsou dodavatelé energií a smlouvy uzavřené přes telefon.

Poradenství je vždy realizováno na základě předem vyplněného formuláře Seniorský ombudsman – podnět k řešení. Tento formulář lze najít na webových stránkách Charity Zlín¹⁴ nebo je k vyzvednutí také v Městském

¹⁴ Seniorský ombudsman – podnět k řešení [online]. Charita Zlín [cit. 02. 06. 2020]. Dostupné z: <https://www.zlin.charita.cz/poskytovane-sluzby/obcanska-poradna-charity-zlin/seniorsky-ombudsman-pro-obcany-zlina/>

informačním a turistickým středisku na radnici a v sekretariátu Odboru sociálních věcí Magistrátu města Zlína, kde na obou těchto místech je umístěna i sběrná schránka.

Kontakt: Občanská poradna Charity Zlín, Seniorský ombudsman; Zálešná I/4057, Zlín 760 01; mail: poradna@zlin.charita.cz.

Konference (K)rok rodiny

Síť pro rodinu, z.s., Jihočeský kraj

Jihočeský kraj začal od roku 2018 pořádat konferenci, jejímž cílem je posílení hodnot a soudržnosti celé rodiny a upevnění jejích vazeb, celostního pozitivního obrazu rodiny, výchovy dětí i důstojného stárnutí. Na organizaci celé kampaně se podílí Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, projekty Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň a Krajská rodinná politika, spolu se Síť pro rodinu, z.s.

Prostřednictvím jednodenní konference, která je pořádána pro veřejnost zdarma, chtějí organizátoři upozornit na proměny rodiny v současné době,

vyzdvihnout důležitost tradiční rodiny a rodinných vazeb a představit některé trendy v současné práci s rodinou v oblasti zdravotnictví, sociálních služeb i vzdělávání. Konference je rozdělena do tří bloků, které jsou tematicky zaměřené na životní stádia člověka v rodině. V každém bloku vystupuje několik (především jihočeských) odborníků. Na konci každého bloku je vedená diskuze, v níž se návštěvníci mohou odborníků ptát na to, co je zajímavé či co je zaujalo. Organizátoři mysleli i na nejmenší děti a po celou dobu je k dispozici jejich hlídání. Konference se pořádá pro rodiny v Jihočeském kraji, neziskové organizace a další aktéry činné v oblasti služeb pro rodiny a seniory.

„Rodinu je potřeba vnímat ze širšího hlediska. Patří do ní rodiče, děti, ale i prarodiče a další rodinní příslušníci. Základem jsou blízké citové vazby se všemi členy rodiny, jsou zdrojem opory, stability a jistoty a podporují mezigenerační solidaritu. Z toho důvodu jsme konferenci koncipovali do třech bloků, které se vzájemně doplňují a zaměřují se na celou šíři rodiny. V prvním ročníku byl blok, zaměřený na seniory nazván „Stárnutí s grácií a respektem“. Tématem byly například přístupy v péči o seniory, podpora neformálních pečujících, ukázka mezigeneračních aktivit jednotlivých organizací atd. Diskuze byla bohatá z řad široké laické i odborné veřejnosti, přítomné zajímaly zejména přístupy v péči o seniory, mobilní hospice, paliativní péče a možnost zapojení se do projektů na mezigenerační spolupráci. V druhém ročníku konference se modul pro seniory konal pod titulem „Senior, člen rodiny“ a tématy byly např. „Co ví věda o dlouhověkosti“, „Zdraví nás baví“ či „Boření mýtů a předsudků u pobytových zařízení pro seniory“. I zde byla pestrá diskuze nad těmito tématy nejen z řad starších lidí. Po ukončení obou konferencí navíc poskytovali přednášející osobní konzultace,“ řekla Alena Bártíková, koordinátorka projektu Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň.

Kontakt: Krajský úřad Jihočeského kraje, sociální odbor; B. Němcové 49/3; České Budějovice; web: www.kraj-jihocesky.cz.

PODPORA A PÉČE /FORMÁLNÍ I NEFORMÁLNÍ/

Holistické pojetí péče o seniory

Domov pro seniory Bechyně, Jihočeský kraj

V Domově pro seniory Bechyně¹⁵ se starají o 127 klientů v registrované službě. Při péči o seniory využívají konceptů: Psycho biografický model péče prof. Erwina Böhma a Biografická koncepce péče, Smyslová aktivizace, Bazální stimulace, Namasté péče a Paliativní přístup. Základním konceptem péče je Psychobiografický model péče (dále jen PBM) a Biografická koncepce péče. PBM má své kořeny v Rakousku, kde je používají například v domově Seniorenheim Bischofshofen¹⁶. V České republice je model uváděn do praxe nejen v rámci originálního vzdělávání PBM, ale i s pomocí Biografické koncepce péče PhDr. Evy Procházkové, Ph.D., certifikované lektorky¹⁷ PBM s mezinárodní akreditací. Péče je zde zaměřená

na prožívání klientů, aby se co nejvíce cítili jako doma. Podstatou péče je budování důvěry a podpora identity klientů.

Domov pro seniory Bechyně se snaží v maximální možné míře o podporu kvality života (tj. zachování autonomie), princip normality, kdy je respektováno klientovo rozhodnutí. Užívané koncepty pracovníkům pomáhají přistupovat ke klientovi opravdu celostně, a to díky znalosti jeho životního příběhu, jeho zvyků a rituálů, což umožňuje podporovat jeho soběstačnost a udržovat jeho dovednosti. Vedle těchto konceptů využívají pečující při činnosti smyslovou aktivizaci. Ta vnímá člověka jako celek a stejně tak bazální stimulace, kterou hojně využívají u klientů imobilních, po onemocnění či poškození mozku, ale také čerpají z těchto znalostí při Namasté péči. Ta je určena klientům, kteří jsou v těžkém stupni demence, nebo jsou již v terminálním stádiu. Jedná se o maximální vztahovou péči, která je velmi individualizovaná, a přesto klienti mají možnost sdílet prostor, čas a zážitky s ostatními klienty s pečovatelkou, která se věnuje celé dopoledne pouze jim. S tímto stádiem souvisí poskytovaný paliativní přístup k našim klientům. Je realizován multidisciplinárním týmem, jehož cílem je zmírňování bolesti, tělesné i duševní strádání a zachování pacientovy důstojnosti. Současně zajišťuje podporu jak nemocnému, tak jeho rodině.

„To, že je využívání všech zmíněných konceptů a přístupů správné a vyhovující, dokládá spokojenost našich klientů a jejich rodin a současně o tom vypovídá i opakované získání Značky kvality, kterou jsme obhájili v loňském roce. Stejně tak je naše pobytové zařízení recertifikováno v Bazální stimulaci a taktéž jsme držiteli osvědčení paliativního přístupu, kde náš domov byl zařazen v pilotní fázi tohoto procesu,“ říká Mgr. et Bc. Alena Sakařová, ředitelka organizace.

Kontakt: Domov pro seniory Bechyně; Na Libuši 999, 39165 Bechyně; Mgr. et Bc. Alena Sakařová, ředitelka organizace; tel.: 381 211 024; mail: info@ddbeyhne.cz.

Podobně například: Dům sociální péče Kralovice, p. o. v Plzeňském kraji.

¹⁵ Služby [online]. Domov pro seniory Bechyně [cit. 15. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.ddbechyne.cz/služby/>

¹⁶ Seniorenheim Bischofshofen [online]. [cit. 21. 05. 2020]. Dostupné z: <http://www.bischofshofen.at/stadtbetriebe/seniorenheim.html>

¹⁷ Lektor [online]. Erwin Böhm institut [cit. 15. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.ebinbio.cz/phdr-eva-prochazkova-ph-d/>

Pomoc pozůstalým

Klára pomáhá z.s., Jihomoravský kraj

Nezisková organizace Klára pomáhá, z.s. se zabývá podporou při očekávané či náhlé ztrátě blízkého člověka. Ztráta blízkého je jednou z nejtěžších chvilí, která člověka potkává. Mnozí z pozůstalých ale kolem sebe nenacházejí dostatečnou pomoc a podporu. Někteří si také nedovolí dát otevřeně najevo svůj žal. Z těchto důvodů je vybudován v organizaci tým odborníků, kteří dokáží doprovázet potřebné.

Certifikovaní poradci pro pozůstalé, specialisté na oblast doprovázení v zármutku a truchlení, nabízí osobní setkání v poradně pro pozůstalé nebo využití svépomocné skupiny. Poskytují emoční podporu a doprovázení nelehkou cestou vyrovnávání se se ztrátou. Pomohou v praktických věcech z oblasti legislativy, doprovodem při jednání s pohřební službou nebo s úřady. Koordinují návazné služby s psychologem nebo duchovním. Poskytují zároveň podporu v psychické oblasti - potřeba mluvit o úmrtí, zvládání reakcí sebe i okolí, i v pragmatické oblasti – pomoc s výběrem rakve, hrobu, úpravou těla zesnulého, informační - zjišťování, kde se přechodně nachází tělo zesnulého, jaká je zákonná lhůta k objednavce pohřbu a ekonomická - pohřebné, pohřeb na splátky.

Organizace poskytuje pomoc nejen dospělým, ale i mladistvým a dětem. Děti a mládež se mohou na organizaci obrátit v rámci projektu Jinej svět¹⁸, webového portálu pro děti, kterým někdo zemřel z jejich okolí, z kamarádů, z rodiny, ze školy.

Kontakt: Klára pomáhá z. s.; Kpt. Jaroše 1922/3, Černá Pole, 602 00 Brno; tel.: 733 678 894; mail: help@jinejsvet.cz, info@jinejsvet.cz.

¹⁸ Pomoc pozůstalým. [online]. Klára pomáhá [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.jinejsvet.cz/>

Informační tabule

Městský úřad Praha 7, Hlavní město Praha

Městská část Praha 7 financovala a nainstalovala tabule s informacemi o poskytovaných sociálních službách přímo v čekárnách před ordinacemi lékařů. Současně vyčlenila pracovníci, která je každý týden seniorům k dispozici čtyři hodiny dopoledne a poskytuje potřebné informace, jež se týkají například toho, jaké informace poskytuje sociální odbor městské části a kde jej najdete; informace o autodopravě pro seniory (senior taxi, handicap taxi); kam se obrátit v případě potřeby o zajištění donášky obědů; informace v péči o seniora v jeho prostředí; jak vyřídit ústavní péči. Zodpovědnost za aktualizaci těchto tabulí nese pracovník sociálního odboru Prahy 7. Senioři získávají informace v místech, která přirozeně a často navštěvují.

Vedení městské části oslovilo jednotlivé obvodní lékaře na území městské části s myšlenkou propagace činnosti sociálního odboru. Tato forma současně plní službu instruktáže/návodu v případě vzniku nepředvídané situace v rodině, blízkých osob nebo sousedů. Hlavním cílem je včasná informovanost o možnostech poskytování sociálního zajištění osoby strádající (terénní služby, odlehčovací služby, pobytové služby, sociálně-zdravotní služby).

K využití plochy/prostoru/společných částí pro informativní cíle dochází v případě soukromých ambulantních lékařů na základě vzájemné smlouvy o pronájmu plochy za symbolickou jednu korunu s jasným vymezením formy, cíle a způsobu šíření informací.

Cílem osvěty není jenom samotné šíření informací k potřebným, ale také cesta k navázání „prvotního“ kontaktu s osobou „neformálně pečující“, s osobou blízkou, rodinným příslušníkem nebo rodinou jako základní jednotkou společnosti. Pacient, potenciální pacient či hospitalizovaný pacient, tak získává v místě „nejfrekventovanějším v dané oblasti“ veškeré

informace o možné následné péči, zejména u osob, které se v dané situaci ocitly „nepředvídatelně“.

Kontakt: Městský úřad Praha 7; PaedDr. Miroslav Luczka, vedoucí odboru sociálních věcí;
tel.: 220 144 147, 735 793 46; mail: luczkaM@Praha7.cz.

Zajištění finanční stability poskytovatelů sociálních služeb

Karlovarský kraj

Systém financování sociálních služeb každoročně přináší nelehké období pro jejich poskytovatele. V roce 2015 došlo novelou zákona o sociálních službách k přechodu financování sociálních služeb z MPSV na kraje. Jakmile je na konci kalendářního roku poslaneckou sněmovnou schválen státní rozpočet na následující rok, kraje se ze stanoveného svého poměrného čísla dozví konkrétní celkovou částku. V lednu pak odbory sociálních služeb připravují rozdělení jednotlivým poskytovatelům dle jejich žádostí, to je následně projednáváno poradními institucemi kraje a nakonec je předloženo v únoru zastupitelům kraje, kteří ve své samosprávné působnosti rozdělují poskytovatelům sociálních služeb finanční prostředky na jejich provoz. Finanční prostředky pak na účet poskytovatelů doputují nejpozději v březnu. A období leden až březen je tak nejsložitějším obdobím pro finanční zajištění chodu sociálních služeb. Na překlenutí této doby si subjekty bez silného zřizovatele dokonce musí někdy brát i komerční nebo kontokorentní úvěry s nemalými úroky a tyto prostředky jim pak během roku chybí.

Na základě této zkušenosti Karlovarský kraj již několik let poskytuje ze svého rozpočtu na překlenutí prvních měsíců roku bezúročné zápůjčky poskytovatelům sociálních služeb¹⁹, které mu poskytovatelé uhradí nejpozději během května, v rámci první splátky dotace na jejich provoz. Již v roce

¹⁹ Bezúročné zápůjčky poskytovatelům sociálních služeb [online]. Karlovarský kraj [cit. 15. 06. 2020]. Dostupné z: https://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/cinnosti/Stranky/socialni/seznam/SS_finance.aspx

2015 bylo z Fondu na udržení provozu sociálních služeb v Karlovarském kraji zapůjčeno poskytovatelům sociálních služeb 3,2 milionů korun, následně v letech 2016 a 2017 vždy 15 milionů, v roce 2018 částka stoupla na 18 milionů, v roce 2019 již bylo zapůjčeno 33 milionů 47 službám a v roce 2020 celkem 33 milionů pro 58 služeb. Jde o velmi vstřícné opatření kraje, které poskytovatelé vítají a jejich profesní organizace ho dávají za příklad ostatním krajům.

Kontakt: Karlovarský krajský úřad; Závodní 353/88, 360 06 Karlovy Vary.

Pomoc onkologicky nemocným dospělým a jejich blízkým

Amelie, z.s., Liberecký kraj

Amelie, z.s. poskytuje psychosociální pomoc onkologicky nemocným dospělým a jejich blízkým.²⁰ Více než polovina onkologických pacientů patří do věkové skupiny seniorů a s prodlužováním střední délky života, kdy toto

²⁰ Pomáháme žít život s rakovinou [online]. Amelie, z.s. [cit. 21. 04. 2020]. Dostupné z: www.amelie-zs.cz

prodlužování života zaostává v péči o zdraví, lze očekávat, že bude počet nádorových onemocnění u této věkové skupiny přibývat.

Amelie je jedinou organizací v České republice, která poskytuje komplexní psychosociální podporu cílové skupině systematicky a odborně. Organizace působí v Praze, na Olomoucku, ve Středočeském kraji a v Liberci, kde provozuje centra psychosociální pomoci. Centra nabízí individuální i skupinové poradenství, terapeutické, relaxační, aktivizační a motivační aktivity, které podporují sociální integraci pacientů a jejich rodin - pomáhají překonávat sociální izolaci, do které je nemoc dostává, a navrátit se do aktivního, případně i pracovního života, je-li to možné.

Kromě center Amelie realizuje také Linku Amelie²¹ a dobrovolnický program v nemocnicích, či tvorbu vzdělávacích brožur pro nemocné i lékaře s distribucí po celé ČR a množství jednotlivých projektů na podporu cílové skupiny.

V libereckém regionu nabízí organizace prostřednictvím Centra Amelie Liberec aktuálně tyto služby: sociální poradenství; psychologické poradenství; arteterapii, tvoření na podporu jemné motoriky; zdravotní cvičení; plavání; vycházky. Dále jsou to přednášky a workshopy k jednotlivým onkologickým tématům: návštěvy kulturních akcí s klienty; informační servis; osvěta veřejnosti. Nemocní i jejich blízcí se mohou obracet se svými dotazy a problémy i na celorepublikovou Linku Amelie. Všechny služby jsou poskytovány bezplatně.

Kontakt: Amélie, z.s., Krajská nemocnice Liberec; Husova 10, vchod z ulice Jablonecká (budova U), 460 63 Liberec; tel.: 608 458 277; mail: liberec@amelie-zs.cz.

21 Linka Amelie je přístupná každý den v čase 9:00-15:00 (tel: +420 739 004 333, email: poradna@amelie-zs.cz)

Terapeutická zahrada

Denní stacionář Villa Toscana, Liberecký kraj

Organizace Buona Strada, s.r.o. zaměstnává osoby se zdravotním postižením a hlásí se k principům sociálního podnikání. Hlavní činností společnosti je poskytování registrované sociální služby denní stacionář pro seniory a OZP ve městě Liberci. Kromě základních činností (dle zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb.) se společnost zaměřuje na realizaci řady terapeutických a aktivizačních programů tak, aby došlo k maximálnímu možnému rozvoji individuálních schopností a dovedností klientů služby, kterými jsou především osoby s Alzheimerovým onemocněním či jinými typy demence v raném stádiu nemoci. Mezi pravidelné aktivity patří canisterapie, muzikoterapie, trénování paměti, reminiscenční terapie, tvoření, cvičení aj.

Součástí denního stacionáře je menší zahrada a terasa s posezením. V případě příznivého počasí je tato terasa využívána k relaxaci uživatelů, ale také k *zahradní terapii*.²² Fyzicky méně zdatní uživatelé se mohou účastnit

22 Terapeutická zahrada [online]. Buona Strada [cit. 21. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.buonastrada.cz/>

rozsazování afrikánů, bylinek anebo třídění různých sazenic a semen budoucích rostlin. Ti, co mají menší problémy s pohybem, rádi sbírají rybíz, angrešt a zalévají rajčata a cukety. Plody ze zahrady putují do kuchyně, kde se stanou součástí dalších aktivit, jako je vaření a pečení. Nasušené bylinky míchají s mořskou solí a dalšími ingrediencemi a plní do balíčků nazvaných Dárkový balíček s příběhem. Tato pracovní terapie jim poskytuje aktivizaci vjemů čichových, zrakových i hmatových. Zahradní terapie poskytovaná stacionářem pomáhá při duševní i fyzické aktivizaci klientů. Rozvíjí jejich smysly, koncentraci a paměť. Dále podporuje sociální kontakty, interakci a výměnu zkušeností a pozitivně působí na podporu sebevědomí, neboť umožňuje člověku být užitečným a potřebným.

Kontakt: Denní stacionář Villa Toscana, Buona Strada, s.r.o.; Bc. Hana Hasoňová, ředitelka společnosti; tel.: 608 306 154; mail: hana.hasonova@buonastrada.cz.

Podobně například: realizace zahradní terapie v mobilní verzi Floramobil v Jihomoravském kraji – www.terapieprirodou.cz

Alzheimer Café – neformální setkání

Centrum Seňorina, Hlavní město Praha

Alzheimer Café²³ je příjemným a neformálním místem pro setkávání lidí s demencí, jejich blízkých a odborníků. Celý koncept vznikl v Holandsku. První takové setkání se tam uskutečnilo v roce 1997 na popud psychologa Bere Miesena. Ten si během své praxe všiml, že lidem s demencí i jejich pečujícím dělá velké potíže o nemoci otevřeně hovořit. Navzdory dobré lékařské péči se však lidem jen málokdy dostávalo podpory ohledně méně viditelných, ale velmi citlivých dopadů nemoci na člověka a jeho okolí. První Alzheimer Café proto vzniklo jako místo, kde mohou lidé o nemoci bez ostychu hovořit a dozvědět se o mnoha jejích aspektech víc. Setkání měla s postupem času, díky své neformálnosti, přátelské a jedinečné atmosféře, obrovský úspěch a brzy se rozšířila i do jiných měst a zemí.

²³ Alzheimer Café [online]. [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: www.alzheimercafe.cz

Každé první úterý v měsíci mohou všichni návštěvníci pražského Alzheimer Café s ostatními sdílet nejen své obavy, ale i zkušenosti a radosti spojené s péčí. Cílem je mimo jiné také toto téma více otevřít, pomoci lidem o něm více a bez ostychu hovořit a nabídnout jim tak možnost začít v přátelském prostředí hledat pomocnou ruku. Na každé setkání je zván někdo z řad odborníků, kdo formou rozhovoru s moderátorem poskytuje zajímavé informace o konkrétním tématu a na koho se mohou návštěvníci obrátit s dotazy.

Jednotlivá témata (Kam a jak se obrátit pro pomoc? Jak o mě má být pečováno aneb dříve vyslovené přání, Plánování péče, Ošetřování a zdravotní péče o člověka s demencí, Vyšetření paměti a diagnostika syndromu demence,...) jsou vybírána tak, aby návštěvníkům pomohla pochopit nejen to, proč a jak demence postupuje a co s sebou přináší. Dotýkají se také citlivých otázek, které při péči vyvstávají a se kterými se jak lidé s demencí, tak jejich pečující musí vyrovnávat. Návštěvníci mohou přicházet v odpoledních hodinách, dát si kávu, čaj a udělat si pohodlí. Následuje vždy zhruba dvacetiminutový rozhovor moderátora s hostem, během kterého je představeno dané téma. Po pauze se mohou návštěvníci ve společné diskusi zeptat hosta i ostatních návštěvníků na cokoli, co je k tématu zajímavé. Po skončení programu jsou v Alzheimer Café možné osobní konzultace.

Kontakt: Šárka Kovandová, ředitelka Alzheimer nadačního fondu Šárka; tel.: 723 812 087; mail: kontakt@alzheimercafe.cz.

Paliativní péče v kraji

Kraj Vysočina

Zastupitelstvo Kraje Vysočina schválilo v roce 2017 Strategii paliativní péče v Kraji Vysočina na období do roku 2020.²⁴ Blížící se závěr života pro-

²⁴ Strategie paliativní péče v Kraji Vysočina na období do roku 2020 [online]. Kraj Vysočina [cit. 09. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.kr-vysocina.cz/paliativni-pece/ds-303865/p1=92885>

tknutý nevyléčitelnou nemocí a důstojné umírání představují velké výzvy současné doby. Je přitom potřeba brát ohled nejen na samotné pacienty, ale také na jejich rodiny. Od léta 2017 se proto postupně začaly naplňovat jednotlivé kroky²⁵ přijaté strategie. Prvním krokem byla práce na možnosti vzdělávání lékařů, kteří mají zájem o specializaci v paliativní péči. Na to navazovaly mezinárodní vzdělávací kurzy ELNEC pro střední zdravotnický personál. Souběžně s tímto vznikla koordinační pracovní skupina, kterou po odborné stránce vede MUDr. Ladislav Kabelka.²⁶

Postupně začaly v terénu pracovat multidisciplinární týmy, které tvoří lékaři, zdravotní sestry, sociální pracovník, pečovatelky, koordinátor, pracovník zajišťující psychoterapeutickou podporu, pracovník zajišťující spirituální podporu a další odborníci. Na rozdíl od domácí zdravotní péče je lékař přítomen v týmu, řídí plán péče a systém práce je možné srovnat s oddělením v nemocnici – hovoří se o domácí hospitalizaci, protože nemocný člověk dostává zdravotní péči, jako kdyby byl hospitalizován. Nemocný i rodina má k dispozici pohotovostní telefonní číslo, na které se vždy dovolá. Součástí nabízené péče je i podpora a pomoc pečovatelek, která je také dostupná 24 hodin sedm dní v týdnu. Zároveň se uskutečnila jednání se zdravotními pojišťovnami na téma nasmlouvání výkonů, které umožňují pracovníkům terénních služeb poskytovat paliativní péči pacientům v domácím prostředí.

Mobilní specializovaná paliativní péče je terénní služba poskytovaná v domácím nebo náhradním sociálním prostředí a je určena nevyléčitelně nemocným lidem, u kterých byla ukončena léčba vedoucí k vyléčení. Kraj Vysočina hodlá vytvořit systém dostupné regionální sítě paliativní péče na celém území kraje. Dbá proto na zajištění a poskytování širokého spektra kvalitních, dostupných a plnohodnotných služeb na profesionální úrovni, směřujících ke zmírnění bolesti, duševního a tělesného strádání a k zachování

vání důstojnosti nevyléčitelně nemocných a poskytování podpory jejich blízkým.

S postupnými kroky a fungujícími multidisciplinárními týmy byla začátkem roku 2019 otevřena další otázka, a to otázka lůžkové kapacity u nemocnic v každém z okresů v kraji, jež by byla využívána paliativními pacienty, kteří z nějakých důvodů nemohou zůstat doma, nebo se jejich zdravotní stav negativně vyvinul a je potřeba lékařské intervence. V této souvislosti zahájil kraj jednání s jednotlivými nemocnicemi na téma paliativní lůžka v nemocnicích, která by byla umístěna samostatně a zároveň v blízkosti lůžek dlouhodobé péče.

Kontakt: Krajský úřad Kraje Vysočina; Žižkova 1882/57, Jihlava; Ing. Soňa Měrtlová, odbor zdravotnictví; email: mertlova.s@kr-vysocina.cz.

²⁵ Paliativní péče [online]. Kraj Vysočina [cit. 09. 04. 2020]. Dostupné z <https://www.paliatr-vysocina.cz/dokumenty/>

²⁶ Projekt Paliatr [online]. Kraj Vysočina [cit. 09. 04. 2020] Dostupné z <https://www.paliatr-vysocina.cz/lide/>

Centrum celostní medicíny

Age centrum s.r.o., Olomoucký kraj

Age centrum²⁷ je nestátní zdravotnické zařízení poskytující služby v oborech medicíny, dlouhodobé péče, geriatric, psychiatrie a denního psychiatrického stacionáře. Zajišťuje komplexní péči pacientům s chronickým onemocněním na jednom místě, pro pacienty ve věku nastupujícího stáří, seniory i pacienty vyžadující dlouhodobou zdravotní péči. Veškeré služby jsou hrazeny ze zdravotního pojištění.

Hlavním účelem je poskytování komplexní zdravotní péče pro chronicky nemocné, seniory a jejich blízké s cílem udržet a prodloužit dobu soběstačnosti a sebeobslužnosti seniorů v domácím prostředí. Zařízení zvyšuje komfort seniorských pacientů tak, aby jim bylo umožněno spokojeně žít doma bez ohledu na věk. Celostní přístup o klienta znamená: péče o medicínské i nemedicínské potřeby pacientů, komplexní management zdraví pro pacienty s chronickým onemocněním nebo disabilitou, dohled nad vyšetřeními a léky, aby se zamezilo jejich zbytečnému opakování, nadužívání a případným nežádoucím reakcím mezi jednotlivými léky (tzv. audit léků),

²⁷ AGE CENTRUM [online]. Centrum celostní medicíny [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.agecentrum.cz/>

úzká spolupráce s rodinou, lékaři a okolím pacientů k zajištění jejich pohody, sociální poradenství a pomoc při zajišťování domácí péče.

V roce 2018 udělila Česká alzheimerovská společnost centru certifikát Vážka® na dobu 24 měsíců. Tento certifikační systém je určen službám pro lidi s demencí, jež poskytují své služby v souladu s Kritérii pro udělení certifikátu Vážka.²⁸

Kontakt: AGE CENTRUM s.r.o.; Na Šibeníku 914/1, 779 00 Olomouc; MUDr. Dagmar Malotová MBA, medicínská ředitelka; mail: malotova@agecentrum.cz.

Centrum pro rodinné pečující

Uherský Brod, Zlínský kraj

Centrum pro rodinné pečující vzniklo na základě projektu Systém sociálně zdravotní péče o osoby 50+ s využitím inovativního komunitního modelu podpořeného z Operačního programu Zaměstnanost EU. Činnost centra byla zahájena 1. května 2018. Cílem tohoto projektu bylo podpořit a udržet pečované osoby co nejdéle v jejich domácím prostředí. Současně bylo cílem zajistit podporu a pomoc pečujícím osobám. Z dlouhodobého hlediska projekt usiluje o síťování a propojování sociálně zdravotní péče. V rámci projektu vznikla v republice dvě pilotní místa – v Uherském Brodě²⁹ a v Havířově. Mezi výstupy projektu patří vznik uvedených center, vznik Metodiky aplikace sociálně-zdravotní péče a Analýza výchozího stavu. Současně byly pořádány workshopy pro odbornou veřejnost. Projekt byl oficiálně ukončen 30. září 2019, po jeho skončení Město Uherský Brod podpořilo pokračování centra v plném rozsahu. V první polovině roku 2020 evidovali v centru přes 30 klientů a celkem bylo realizováno okolo 90 kontaktů.

V polovině roku 2020 nastala ve fungování centra změna. Poradkyně centra pracuje na částečný úvazek nově také jako zdravotně-sociální pracovník v Léčebně následné péče v Městské nemocnici s poliklinikou Uherský

²⁸ Certifikace Vážka [online]. Česká alzheimerovská společnost [cit. 11. 06. 2020]. Dostupné z: <http://www.alzheimer.cz/certifikace-vazka/>

²⁹ Centrum v Uherském Brodě [online]. Centrum pro rodinné pečující [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.rodinnipeccujici.cz/>

Brod, s.r.o. „Od této provozní změny očekáváme, že rodinní pečující budou mít „blíže“ ke komplexním informacím o tom, jak péči o nemocného zajistit a nebudou muset navštěvovat další instituci, což je při nedostatku času a obvyklém zatížení pečujících osob problém a překážka. Důvodem k této změně byla mj. zkušenost, že nejvíce poradenství a podpory potřebují pečující osoby právě v době, kdy jejich příbuzní jsou po určitém čase propuštěni z nemocnice a došlo u nich ke změně zdravotního stavu a tím i k nutnosti změnit obsah nebo objem péče (např. z chodícího nemocného se stal imobilní, inkontinentní pacient). Pečující příbuzní budou moci využít služeb poradce už během hospitalizace nemocného a připravit se tak na jeho návrat do domácího prostředí, což se doposud nedělo a mnozí příbuzní pak hledali řešení často složitých situací se zajištěním péče až na poslední chvíli,“ říká Bc. Marie Slámečková, DiS. z Centra pro rodinné pečující Uherský Brod.

Kontakt: Městská nemocnice s poliklinikou v Uherském Brodě; Partyzánů 2174, Pávilon B, 688 01 Uherský Brod; Bc. Marie Slámečková, DiS., poradkyně centra; tel.: 737 945 865; mail: rodinnipeccujici@ub.cz; web: www.rodinnipeccujici.cz.

Podobně například: Ústav sociálních služeb v Praze 4 či Centrum Havířov – Rodinní pečující v Moravskoslezském kraji.

Ocenění pečujících osob

Zlínský kraj

Anketa Ocenění pečujících osob Zlínského kraje je vyhlašována již od roku 2017. „Když jsme před třemi lety poprvé tuto anketu vyhlásili, chtěli jsme k veřejnosti vyslat signál, že pečovat v domácím prostředí lze, i když je to náročné, a aby pečující tuto roli dlouhodobě zvládli, musí být otevření pomoci a podpoře ze strany společnosti. Nesmíme si vážit lidí, kteří na sebe tuto náročnou službu vezmou,“ sdělila radní Michaela Blahová, zodpovědná za sociální záležitosti, rodinnou politiku a neziskový sektor.

Nominace lze podávat od vyhlášení výzvy zhruba do června daného roku. Navrhovatelem může být veřejnost, obce, doprovázející organizace pěstounů a další instituce a organizace. Anketa je rozdělena do dvou kategorií: Pečující osoba – rozumí se osoba, která pečuje v domácím prostředí o blízkého člověka, který potřebuje ze zdravotních důvodů pomoc druhých (bez ohledu na věk a diagnózu, nejedná se o profesi pečovatele). Druhou kategorií je Pěstoun – pěstounem se rozumí osoba (příbuzná či jiná fyzická), která přijala na základě soudního rozhodnutí do pěstounské péče

nezletilé dítě/děti a výkon této péče v době podání návrhu trvá. Pěstounem se rovněž rozumí osoba, která byla zařazena krajským úřadem do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči po přechodnou dobu, a vedení v evidenci krajského úřadu v době podání návrhu trvá. Je možné znovu nominovat neoceněného kandidáta. V minulosti již oceněnou osobu lze znovu nominovat po uplynutí lhůty pěti let od slavnostního vyhlášení.

Kontakt: Zlínský kraj; tř. T. Bati 21, 760 01 Zlín; www.zlinsky.cz – sociální oblast – ocenění, ankety, soutěže – Anketa ocenění pečujících osob.

Podobně například: Cena sociálních služeb Královéhradeckého kraje.

Svépomocná skupina pečujících

Fosanima, o.p.s., Moravskoslezský kraj

Společnost Fosanima vznikla v roce 2012 a od té doby pravidelně provádí svépomocná setkání v Bruntále pro pečující o osoby s Alzheimerovou chorobou či jiným typem demence. Její činnost podporuje město Bruntál a je zapojena do projektu Moravskoslezského kraje Podporujeme hrdinství, které není vidět II.³⁰ Do zmíněného projektu je zapojeno celkem 25 svépomocných skupin, ale pouze Fosanima, o.p.s. je svou činností zaměřena právě na pečující o seniory, seniory s demencí či Alzheimerovou chorobou.

Svépomocná skupina je formou setkávání lidí, kteří pečují o stejně nemocného člověka v domácím prostředí. Vznik svépomocné skupiny byl z počátku velice problematický, protože pečující osoby jsou stále zaneprázdněné péčí, setkávání je často závislé na mnoha okolnostech, jako je dostupnost místa setkávání, vhodná doba setkávání a jeho frekvence. Podstata jejich vzniku je pro pečující velice významná a potřebná. Důležitá je komplexní podpora pečujícího (sociální, zdravotní, právní, psychologická, spirituální, atd.), a vzhledem k tomu, že se jedná o péči o nemocné s demencí, je důležitá spolupráce a podpora psychiatrické ambulance.

Ve skupině probíhá vzájemná podpora a setkávání pečujících osob, které získávají potřebné informace od odborníků, sdílejí své zkušenosti i problémy. Skupina funguje i jako prevence syndromu vyhoření pro pečující osoby. Návaznými aktivitami jsou osvěta a preventivní akce pro veřejnost, trénink paměti, testy paměti a přednášková činnost. Například testy paměti provádí Fosanima od května 2018. Jedná se o dotazníkové vyšetření, které odhalí počínající kognitivní poruchu a ukáže, v jaké oblasti paměti se problém nachází. Dlouhodobé zkušenosti od roku 2012 ukazují, že skupina zajišťuje podporu celé rodiny nemocného, kdy nemocný může zůstat v domácím prostředí a kvalita jeho života je vyšší než v institucích. Negativní dopady na fungování rodiny se minimalizují, schopnost pečovat o nemocného je dlouhodobá a předchází se syndromu vyhoření u pečujících. O svépomocnou skupinu má zájem stále širší okolí Bruntálu, který už skupina nemůže uspokojit. Tento zájem potvrzuje potřebnost vzniku svépomocných skupin. Zkušenost ukazuje na počáteční problémy, ale po delším rozběhu funguje skupina jako jedna z nejdůležitějších forem podpory pečujících, která je z dlouhodobého hlediska péče osvědčená a potřebná. Bez ní by mnoho pečujících péči vzdalo a blízkého člověka umístili do institucí ne proto, že by se nechtěli o nemocného postarat, ale proto, že péči nejsou schopni sami zvládnout.

Kontakt: Fosanima, o. p. s.; Lidická 1758/25, 792 01 Bruntál; Mgr. Renata Rychlíková, ředitelka organizace; tel. 603 816 550, Mgr. Barbara Vojtišková, tel. 606 711 194; mail: fosanima@seznam.cz; web: www.fosanima.cz.

³⁰ Podporujeme hrdinství, které není vidět II [online]. Moravskoslezský kraj [cit. 16. 06. 2020]. Dostupné z: https://www.msk.cz/cz/dotace_eu/podporujeme-hrdinstvi--ktere-neni-videt-ii-120645/

ZAMĚSTNÁVÁNÍ A AGE MANAGEMENT

Mezigenerační spolupráce na pracovišti

CSS Emausy, Jihočeský kraj

Centrum sociálních služeb Emausy³¹ (dále jen CSS Emausy) je soukromé pobytové zařízení nabízející registrované služby. Profesionalita zaměstnanců je opřena o zázemí společnosti *Ledax*. Posláním je zajistit důstojné zázemí seniorům, kteří nemohou žít ve svém přirozeném prostředí. Za pomoci a podpory personálu, která vychází z individuálních potřeb uživatele, vytváří prostředí, které je důstojnou náhradou jejich domova.

Pro společnost CSS Emausy se stalo samozřejmostí zaměstnávat kolegy a kolegyně starší 55 let a v posledních letech se jim tato praxe velmi osvědčila. Jedná se o zaměstnance, kteří mají mnoho zkušeností jak pracovních, tak životních. Mají nadhled. Většinou bývají velmi loajální a časově flexibilní. Díky tomu všemu mají co předat mladší generaci a svým méně

31 Centrum sociálních služeb Emausy [online]. [cit. 10. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.cssemausy.cz/>

zkušeným kolegům. A jak se již v praxi několikrát potvrdilo, mezigenerační kolektiv je nenahraditelný v tom, že starší kolegové zaučují mladší a naopak ti mladší pomáhají v práci s moderními technologiemi, s novinkami v oboru a někdy třeba i nezatíženým pohledem na věc. Právě v CSS Emausy mezigenerační spolupráce kolegů velmi dobře funguje. Důkazem může být i vítězství centra v soutěži Společnost přátelská zaměstnávání lidí 55+. Toto ocenění centrum získalo ve své kategorii zejména za vzdělávání s ohledem na potřeby zaměstnanců starších 55 let, přizpůsobení náplně práce tak, aby byla zvládnutelná a zajímavá pro starší lidi, možnosti přechodu na jinou pracovní pozici, zjišťování potřeb zaměstnanců dříve než nastane problém, vzdělávání TOP managementu v práci se starší generací, tým složený z více generací, možnost flexibilních forem práce, pokud se to slučuje s činností zaměstnance, možnost zaměstnávání pracovníků v důchodovém věku atd.

Důkazem je zkušenost pana Pavla, který byl ve svých 60 letech v evidenci úřadu práce přes dva roky. Po marném hledání a chození po pohovorech se celoživotní ekonom přeorientoval v oboru a domluvil se se společností Ledax a CSS Emausy na práci technika a údržbáře. Tříletou spoluprací si pochvaluje i vedení společnosti. „*Nám se zaměstnávání osob nad 55 let velmi osvědčuje. I u pana Pavla jsme měli šťastnou ruku, odvedl u nás velký kus práce i ve svém věku. Dodnes, i když je už v důchodu, se spolu někdy domluvíme na dohodu o provedení práce a jeho zkušenosti ještě využíváme,*“ říká ředitelka personálního oddělení Naděžda Boušková.

**Kontakt: Centrum sociálních služeb Emausy; Lázeňská 2438/77,
373 16 Dobrá Voda u Českých Budějovic.**

Ocenění Společnost přátelská zaměstnávání lidí 55+

Pakt zaměstnanosti, Jihočeský kraj

Ocenění vzniklo v Jihočeském kraji ve spolupráci s projektem *Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň* a Jihočeským paktem zaměstnanosti. Cílem udělení ocenění Společnost přátelská zaměstnávání lidí 55+ je ohodnotit společnosti, které v současné době kladou důraz na zaměstnávání osob ve věku 55+, a tím motivovat ostatní společnosti jak k zaměstnávání těchto osob, tak i k vytvoření nabídky postupného odchodu do důchodu či prostoru k zaměstnávání seniorů, například jako mentorů. Druhotným cílem je šíření informací o této problematice a odstranění předsudků, které panují mezi společnostmi vůči zaměstnávání starších lidí.

Soutěž je určena pro podnikatelské subjekty, veřejnou a státní správu či neziskové organizace, které mají historii společnosti nejméně jeden rok a mají sídlo společnosti či jeho pobočku na území Jihočeského kraje. Zapojení do soutěže společností přináší nejen zlepšení pracovních

vztahů, zejména na mezigenerační úrovni, ale také konkurenční výhodu ve formě propagace společnosti, jež pomůže ke zvýšení image společnosti v regionu.

Partnery soutěže jsou významné společnosti a organizace z území celého kraje, jedná se například o tyto organizace - Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů, Krajská pobočka Úřadu práce v Českých Budějovicích, Jihočeská hospodářská komora, Regionální agrární komora Jihočeského kraje a další.³² Mediálními partnery soutěže jsou Deník, Český rozhlas, Jihočeská televize a Budějcká Drbna.

U zaměstnavatelů jsou obzvlášť oceňovány aspekty podpory mezigenerační spolupráce, multigenerační týmy, flexibilní formy práce, vzdělávání, zaměřené na potřeby starších pracovníků, přechod na jinou pracovní dobu (odpovídající věku zaměstnance), vzdělávání týmu v age managementu apod.

Záštitu nad oceněním převzala ministryně práce a sociálních věcí Dipl.-Pol. Jana Maláčová, MSc. a člen rady Jihočeského kraje Mgr. Zdeněk Dvořák. „Často se, bohužel, setkáváme s tím, že jsou naši senioři přehlíženi. Přitom by ale tato společnost bez seniorů, jejich zkušeností a práce nemohla fungovat. Považuji proto za velmi dobrý krok, že oceňujeme firmy, které s nimi dokážou pracovat a využít jejich potenciál. Ten jistě není malý. Všem zúčastněným firmám pak chci poděkovat za to, že je umějí zařadit do jednoho kolektivu s mladými a vytvářejí pro ně takové podmínky, že u nich zůstávají a jsou pro ně obohacením,“ říká minulá hejtmanka Jihočeského kraje Mgr. Ivana Stráská.³³

Kontakt: Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů o.p.s.; Husova 9, 370 01 České Budějovice; web: www.jsrlz.cz, www.jcpakt.cz, www.mojeprofese.cz.

Podobně například: ocenění Férový zaměstnavatel Zlínského kraje.

³² Soutěž „Společnost přátelská zaměstnávání lidí ve věku 55+“ partnerů soutěže [online]. Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů [cit. 09. 06. 2020]. Dostupné z: <https://www.jsrlz.cz/oceneni-spolecnost-pratelstva-zamestnavani-lidi-55/>

³³ Soutěž „Společnost přátelská zaměstnávání lidí ve věku 55+“ zná svoje vítěze [online]. Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů [cit. 10. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.jsrlz.cz/v-soutezi-spolecnost-pratelstva-zamestnavani-lidi-ve-veku-55-uspelo-centrum-socialnich-sluzeb-emausy-dansen-a-rohde-schwarz/>

Profesní seniorita

Age Management, z.s., Jihomoravský kraj

Demografický vývoj sebou přináší i otázky v zaměstnanosti osob 55+. Zda je naše organizace/firma/instituce nakloněna pro řízení lidských zdrojů formou age managementu zjistíme při stejnojmenném auditu, který tato nezisková organizace poskytuje. Jejím hlavním cílem je osvěta a podpora společnosti v zaměstnávání osob 55+, zejména rozvoje principů age managementu pro všechny zaměstnance bez rozdílu věku a podpora mezigenerační solidarity. Společnost spolupracuje s rozličnými partnerskými organizacemi, je finančně opakovaně podporována z evropských, ministerských či krajských projektů. Je zvána k připomínkování plánovaných výzev v této oblasti a její zaměření se také týká poskytováním odborných poradenských a konzultačních služeb podpory znevýhodněných osob s ohledem na jejich věk v oblasti zaměstnání a vzdělávání.

Nejznámějším produktem organizace je metodika programu Profesní seniority³⁴, která byla přenesena organizací v roce 2016 ze spolupráce s Finským institutem pracovního zdraví se sídlem v Helsinkách. Tato skupinová metoda je založena na aktivní výuce a výukových metodách zaměřených na hledání vlastních zdrojů účastníků a na proaktivním koučinku, který je zaměřen na hledání a nalézání vlastních řešení samotnými účastníky. Vrstevnické skupiny, kde se účastníci navzájem učí, jsou složeny z 10 až 15 účastníků a dvou lektorů. Účastníci se naučí za pomoci skupinové metody plánování a řízení vlastní kariéry a profesní rozvoj v každém věku, dále zvládání změn spojených s prací a sestavení akčního plánu pro rozvoj 1., ale především díky dlouhověkosti, i 2. a 3. kariéry. Program je rozdělen na dva dny po osmi hodinách, celkem 16 hodin anebo čtyři dny po čtyřech hodinách. Přihlásit se může jednotlivec, skupina či firma, organizace, instituce se svými zaměstnanci. O výsledcích tohoto přístupu svědčí mnohé

³⁴ Profesní seniorita® [online]. Age Management [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.profesniseniorita.cz/>

reference³⁵ účastníků kurzů. Mezi další aktivity organizace patří vývoj a realizace dalších vzdělávacích aktivit v oblasti konceptu pracovní schopnosti, anebo zapojení se do výzkumných projektů zabývajících se lidskými zdroji, trhem práce, a také celoživotním vzděláváním.

Kontakt: Age Management z.s.; Orlí 27, 602 00, Brno; Mgr. Ilona Štorová, předsedkyně spolku; tel.: 732 159 321; mail: seniorita@agemanagement.cz, info@agemanagement.cz.

Dědečkova dílna

MAS Orlicko, z.s., Pardubický kraj

Dědečkova dílna je součástí projektů, jejichž cílem je zlepšení úrovně vzdělávání pomocí podpory rozvoje kvalitního a inkluzivního vzdělávání dětí a žáků do 15 let. Konkrétně jde o součást implementační aktivity Spolupráce škol a firem v regionu na podporu technického a přírodovědného vzdělávání a je realizována s partnerem Cesta pro rodinu, z.ú. Žamberk.

Tato aktivita vychází z potřeby podporovat polytechnické vzdělávání v území. V průběhu realizace projektu „Místní akční plán vzdělávání“ (MAP 1) došlo k analytickému šetření, v rámci kterého byla vydefinována prioritní oblast 3 „Rozvoj technického a přírodovědného vzdělávání a širší podpora praktických činností“, jež naplňuje jednotlivé cíle prioritní oblasti.

V regionu Žamberk převažuje nízký zájem žáků o studium technických a přírodovědných oborů. Zaměstnavatelé, kteří nabízejí uplatnění studen-

tům těchto oborů, se potýkají s nedostatkem kvalitních absolventů. Mimoškolní výchova se ukazuje jako cesta ke zlepšení postavení technických oborů a zapojení odborníků z prostředí firem a organizací do procesu výchovy a vzdělávání. Nabízí vhled na trh práce a konkrétní náplň provozu firem a ukazuje potřeby trhu práce v regionu, podporuje popularizaci tohoto typu vzdělávání a zároveň odbourává předsudky u rodičovské veřejnosti. Zároveň přispívá k předávání zkušeností mezi odborníky a pedagogy, případně dalšími osobami ve vzdělávání, kteří zvyšují spolupráci s odborníky své kompetence a dále předávají získané dovednosti dětem a žákům.

Volnočasová aktivita Dědečkova³⁶ dílna probíhá formou kroužku jednou týdně a exkurzí do regionálních firem. Svým zaměřením zároveň podporuje zdravé mezigenerační vztahy a přirozené předávání zkušeností a pracovních návyků z prarodičů na děti a jejich rodiče. „Dědeček“ spolupracuje s vedoucí kroužku – je hybnou silou, vymyslí pro malé kutily program a metodiku všech manuálních činností. Vedoucí kroužku pomáhá s organizací, zajišťuje bezpečnost dětí při manipulaci s nástroji a vše se od dědečka učí. Činnost dědečka je zcela dobrovolnická, nepobírá žádnou odměnu, kromě té, kterou mu svým nadšením předávají děti.

Kontakt: MAS ORLICKO, z.s.; Zemědělská, č. p. 1004, 564 01 Žamberk.

Generační tandem

Úřad práce Příbram, Středočeský kraj

Zaměstnavatelé ve středních Čechách, kteří chtějí udržet své zaměstnance v předdůchodovém věku a zároveň dát šanci mladým lidem do 30 let, mají možnost využít regionální individuální projekt Generační tandem – podpora generační výměny ve Středočeském kraji II.³⁷

Podstatou projektu je zajištění generační výměny. To v praxi znamená, že

³⁵ Reference: Úřad práce České republiky, Krajská pobočka v Brně, Masarykova univerzita, Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji, z.ú., Základní škola Bruntál, RENOMIA, a. s., Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje, z.s., Knihovna Kroměřížska, p. o.

³⁶ Dědečkova dílna [online]. MAP Orlicko [cit. 22. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.maporlicko.cz/aktivita/detail/dedeckova-dilna>

³⁷ Generační tandem [online]. Úřad práce Příbram [cit. 22. 04. 2020]. Dostupné z: https://www.uradprace.cz/documents/37855/481978/2018_08_29_tz_generacni_tandem_srpen_2018.pdf/539c1c2a-372f-e793-4dbf-85f834d32bf2

u jednoho zaměstnavatele pracuje na konkrétní pozici stávající zaměstnanec, kterému vznikne během následujících, maximálně tří let nárok na řádný odchod do starobního důchodu a zároveň mu hrozí ztráta zaměstnání. Tento zaměstnanec - školitel zapracovává nově přijatého kolegu do 30 let věku, který byl před nástupem do firmy v evidenci uchazečů o zaměstnání Úřadu práce ČR. Generační tandem je realizován formou pracovního poměru u zaměstnavatele. Krajská pobočka v Příbrami Úřadu práce ČR poskytuje zaměstnavateli za účelem zaměstnání osob mzdový příspěvek formou příspěvku na vyhrazené společensky účelné pracovní místo (dále jen SÚPM vyhrazené) a současně poskytuje příspěvek na udržení zaměstnance. Příspěvky jsou poskytovány na základě dohod uzavřených mezi Krajskou pobočkou Úřadu práce v Příbrami a zaměstnavatelem, který o poskytnutí příspěvku žádal na základě předložení *Žádosti o příspěvek na SÚPM vyhrazené a na udržení zaměstnance*.

Od počátku realizace projektu bylo (ke dni 1. 6. 2020) podpořeno celkem 101 generačních tandemů u různých zaměstnavatelů, celkem bylo podpořeno 206 osob. Součástí aktivit projektu je výběr účastníků, individuální poradenství s uchazeči o zaměstnání, rekvalifikace s umísťováním uchazečů na společensky účelná pracovní místa. „*Díky projektu jsem nasbíral rozličné dovednosti v účetnictví, v oblasti obchodu, nákupu, prodeje, logistiky a všeobecné administrativě. Jelikož jsou jednatelé odborníci na ekonomiku provozu, řízení firmy, ale hlavně ji aktivně řídí, věnují mi každý měsíc část svého času. Dostávám tak možnost přiučit se dovednostem a zároveň získávám zpětnou vazbu v tom, v čem se zlepšuji a kde je naopak třeba přidat,*“ říká Lukáš Vejsada, kterému projekt pomohl získat tolik potřebnou praxi. V současné době pracuje v účetním oddělení menší firmy pod vedením zkušené zaměstnankyně.

Kontakt: Krajská pobočka v Příbrami Úřadu práce ČR; Náměstí T. G. Masaryka 145, 261 01 Příbram; Mgr. Renata Malichová, MSc., ředitelka sekce; tel.: 950 156 300, mail: renata.malichova@uradprace.cz.

Práce v každém věku

Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů, Jihočeský kraj

Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů³⁸ byla založena v roce 2005 s cílem zajistit komunikaci a spolupráci mezi regionálními aktéry trhu práce v oblasti rozvoje lidských zdrojů a zajistit realizaci konkrétních aktivit, které budou v souladu s potřebami jihočeského regionu. Tato společnost, nositelka Jihočeského paktu zaměstnanosti, připravila několik projektů, jež jsou realizovány s cílem minimalizovat překážky, které brání znevýhodněným a ohroženým skupinám osob.

Projekt Zpátky do práce 50+ se konal v letech 2017 až 2018. Byl zaměřen na osoby ve věku 50+ v evidenci úřadu práce, které chtěly pomoci s hledáním zaměstnání. Na uvedený projekt plynule navázal projekt FlexiSTART do práce, který skončil v roce 2020. Byl určen pro osoby ve věku 55+ s delší dobou na úřadu práce a jeho cílem bylo najít uvedeným osobám vhodné zaměstnání, a to díky vzdělávání, poradenství, kontaktům na poradce z různých oblastí týkající se trhu práce, rekvalifikací a mzdovým příspěvkům, které jsou určeny pro zaměstnavatele. Od března 2020 navíc společnost realizuje projekt Práce v každém věku. Ten se zaměřuje na zaměstnávání osob ve věku 55+ vedených na úřadu práce, které si kvůli svým různým omezením (vysoký věk, zdraví, péče o osoby blízké apod.) nemohou najít vhodné zaměstnání. Záměrem projektu je skrze osobnostní poradenství a motivační vzdělávací program připravit tyto osoby na podmínky trhu práce. „*Po několika letech u zaměstnavatele jsem byla neočekávaně propuštěna a ocitla jsem se na úřadu práce. Bylo velice těžké najít vhodnou práci. Na úřadu práce jsem získala informace o projektu Zpátky do práce 50+. Nabídka mě zaujala možností rekvalifikace a již v průběhu kurzu jsme s pracovníky projektu společně oslovili několik společností v cestovním ruchu. Jedna z oslovených zaměstnavatelek byla za nabídku*

38 Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů [online]. Pakt zaměstnanosti [cit. 10. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.jsriz.cz/jihocesky-pakt-zamestnanosti/>

ráda a po pohovoru mě přijala, a navíc využila i mzdový příspěvek na moje zaměstnání. Bylo velice příjemné vidět, že se o starší osoby někdo stará a pomáhá jim s řešením takovýchto situací,” svěřila se se svou zkušeností Jarmila V. (59 let).

Kontakt: Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů, o.p.s.; Husova 9, 370 01 České Budějovice; web: www.jsrlz.cz, www.jcpakt.cz, www.mojeprofese.cz.

Pracovní duo (DUO for a JOB)

Brusel, Belgie

Projekt Pracovní duo je jedním z příkladů dobré praxe ze zahraničí. Jedná se o Belgii a města Brusel, Liege – Lutych, Gent a Antverpy, ačkoli společnost má nově i pobočku ve Francii. DUO for a JOB znamená Pracovní duo, to je složené z mladého uchazeče o zaměstnání (v belgickém prostředí jde především o mladé lidi s přistěhovaleckým zázemím) a lidí místních, starších 50 let, kteří mají odborné zkušenosti. Párování jsou lidé z příbuzných oborů, kteří se mohou doprovázet a podporovat při hledání zaměstnání. „Šablona“ pracovního dua pro dobrovolnictví mezi seniory a jinými cílovými skupinami je uchopitelná v jakékoliv oblasti a v různém věkovém složení.

Od roku 2013 společnost propojila již 2632 dvojic. Mladý cizinec se na organizaci obrací na základě registrace na úřadu práce, který má s touto komunitní asociací uzavřenou spolupráci, včetně finanční podpory. Ta plyne i od daného města či městské části, kde organizace působí. Senioři zde pracují jako dobrovolníci a velmi je tato činnost naplňuje. Mohou zde totiž uplatnit své profesní i životní zkušenosti, a tak po skončení doprovázení devět z deseti seniorů pokračuje od jednoho mladého klienta k dalšímu. „Společná cesta“ pracovního tandemu trvá půl roku, kdy mladý člověk získává v seniorovi podporu v procvičování místního jazyka, seznamování se s místní kulturou, vypracováváním životopisu a hledání volných míst.

Dobrovolníky se stávají zejména lidé 50+, senioři, převážně bývalí úředníci, učitelé, manažeři, kteří absolvují čtyřdenní výcvik. Pracovník komunitního centra propojuje dvojice. Pro sdílení seniorů - mentorů je vytvořena na sociální síti i uzavřená skupina.

DUO for a JOB je smysluplná dobrovolnická práce pro osoby 50+ a seniory, zejména se jedná o zajímavou dobrovolnickou práci pro seniory - muže s jasným konkrétním výstupem. Její mezigenerační přínos je kladný, stejně jako bourání kulturních bariér a odstraňování strachu z neznáma. Obohacení přichází díky celoživotnímu bohatství seniora, které občanská společnost v Belgii dokáže využít, podpořit a především ocenit.

Kontakt: DUO for a JOB; Stassartstreet, 48, 1050 Brusel;
tel. + 32 (0) 2 203 02 31; mail: brussels@duoforajob.be; web: www.duoforajob.be.

BYDLENÍ A DOPRAVA

Bezbariérová Olomouc

Statutární město Olomouc, Olomoucký kraj

Projekt Bezbariérová Olomouc³⁹ realizuje krajské město Olomouc již od roku 2001. Cílem projektu je odstraňování existujících architektonických, technických a komunikačních bariér, ztěžujících běžný život osobám se sníženou schopností pohybu a orientace. Je založena na spolupráci subjektů z oblasti dopravy, stavebních úprav, informovanosti, poskytovatelů sociálních služeb a klíčové je zapojení veřejnosti.

Město se v rámci různých projektů snaží získat dotace ze Státního fondu dopravní infrastruktury a dalších fondů v celkové výši stamilionů korun. Úpravy zahrnují bezbariérový přístup do prostředků městské a meziměstské hromadné dopravy, zejména na tramvajových a železničních zastávkách, přetrasování hlavních pěších tahů, bezbariérové podchody a přechody pro

³⁹ Projekt Bezbariérová Olomouc [online]. Olomouc, 2020 [cit. 14. 05. 2020]. Dostupné z: <https://www.olomouc.eu/obcan/socialni-sluzby/projekt-bezbarierova-olomouc>

chodce, které jsou nově nasvícené, stavbu cyklostezek a stojanů na kola atd. Zapojením do projektu Euroklíč město zajišťuje rychlou a důstojnou dostupnost veřejných sociálních a technických kompenzačních zařízení, například výtahů, svislých a schodišťových plošin, osazených jednotným Eurozámkem. Bezbariérové vstupy do veřejných budov, klubů pro seniory a jejich interiérů jsou samozřejmostí. Došlo také k vytvoření bezbariérové mapy města a haptického modelu města pro občany se zrakovým postižením. Město poskytuje v této oblasti granty i dalším subjektům. Bezbariérové prostředí města v průběhu života využije každý a senioři nejvíc. Statutární město Olomouc bylo za projekt Bezbariérová Olomouc oceněno evropskou cenou Acces City Award 2012 a výroční cenou Mosty 2011.

Kontakt: Magistrát města Olomouce; Horní náměstí 583, 779 11 Olomouc.

Senior Expres

Karlovarský kraj

Některá města a obce v Karlovarském kraji zajišťují svým seniorům levnou přepravu k lékaři, pro léky, na úřady, za nákupy a službami. Kraj v návaznosti na tyto aktivity zřídil svůj dotační program Senior Expres⁴⁰ pro obce a města k pořízení automobilu, který bude sloužit k poskytování přepra-

vy seniorů a občanů starších 18 let s průkazem ZTP.

Karlovarský krajský úřad v uplynulých dvou letech opakovaně podpořil ze svého dotačního programu 12 měst a obcí příspěvkem na zakoupení automobilu, a to ve výši 250 tisíc korun na jeden automobil.

Po vyhlášení dotační výzvy se obce a města vždy stanoveným způsobem přihlásila a po vyhodnocení žádostí byli úspěšní žadatelé o příspěvek na pořízení automobilu schválení krajským zastupitelstvem. V prvním roce byla výzva pouze pro obce s rozšířenou působností (ORP), v následujících letech byla výzva pro zájem rozšířena i na obce dalšího typu. Díky iniciativě kraje se dostupnost služby v kraji rozšiřuje, ačkoli kraji funguje služba i v dalších městech a obcích, která si vozidla pořídila z vlastního rozpočtu, například v Sokolově je provozována již pátým rokem a počet jízd je zde odhadován na 20 až 30 denně, dle jejich časové náročnosti. Zajímavostí a zároveň dokladem o potřebnosti a užitečnosti této služby je skutečnost, že ráno je pravidelně prvními zákazníky Senior Expresu paní s poruchou zraku, kterou služba odveze do práce.

Kontakt: Krajský úřad Karlovarského kraje; Závodní 353/88, 360 06 Karlovy Vary.

Podobně například: nástroje podpory dopravy seniorů v Jihomoravském kraji - Senior Bus, či Caravan Charley.

Doprava na Ústředním hřbitově

Statutární město Brno, Jihomoravský kraj

Projekt *Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň* v Jihomoravském kraji inicioval novou službu pro seniory s mezigeneračním využitím - dopravu po Ústředním hřbitově v Brně⁴¹. Služba vznikla díky oslovení krajské koordinátorky projektu přímo samotnými seniory. Jejich podstatnými připomínkami bylo, že má brněnský hřbitov největší rozlohu v České republice a že jim chybí navazující bezbariérová městská hromadná do-

⁴⁰ Senior Expres [online]. Karlovy Vary, 2020 [cit. 06. 05. 2020]. Dostupné z: https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-region/Senior_Expres.aspx

⁴¹ Doprava na Ústředním hřbitově [online]. Správa hřbitovů města Brna, p. o. [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.hrbitybrno.cz/dusicky-a-doprava-minibusem-po-uh>

prava. Její absence a potřeba doprovodu jim brání s pokročilým věkem či zdravotními obtížemi projevovat svoji pietní úctu pozůstalým, prožívat zármutek či vzpomínky. Proto se poskytovaná služba elektronickým bezbariérovým minibusem přímo v prostorách hřbitova se svými nástupními místy i zastávkami u seniorů setkala s velmi kladným ohlasem.

Ať už se jedná o seniora, prarodiče s vnoučaty, osobu zdravotně znevýhodněnou či maminku/tatínka s kočárkem a s dětmi, každý z nich může bezplatně využít dopravu minibusem přímo po Ústředním hřbitově. Trasa jízdy je vyznačena, včetně zastávek. Služba probíhá vždy zhruba čtyři dny v období vybraných svátků. Provozní doba minibusu je od 9 do 18 hodin a jízdné je zdarma. Služba je poskytnuta každoročně v období dvou významných svátků - Velikonoc a Vánoc a v období Svátků zesnulých.

Jedná se o první službu tohoto druhu v ČR a spolupracovaly na ní vedle projektu také Správa hřbitovů, Statutární město Brno a Dopravní podnik města Brna. Poprvé se doprava uskutečnila o velikonočních svátcích v roce 2019 a dále pokračuje za podpory Statutárního města Brno, pod záštitou náměstka primátorky za oblast rodinné politiky. Její hlavní přínos je v podpoře mobility seniorů, dostupnosti nových služeb, odstranění bariér, sociálním kontaktu, podpory projevů truchlení a uctívání zemřelých příbuzných a přátel seniorů, pomoc vyrovnávání se se smrtí a zármutkem.

Kontakt: Správa hřbitovů města Brna, p. o.; Vídeňská 96, 639 00 Brno; tel.: 543 212 762; mail: info@hrbitovybrno.cz.

Sdílené bydlení pro seniory Brno

Statutární město Brno, Jihomoravský kraj

Jedním z příkladů, jak uchopit problematiku nedostupnosti bydlení, je tzv. sdílené bydlení po vzoru praxe z Dánska, Rakouska či Holandska. V České republice je implementace sdíleného bydlení na komunální úrovni novinkou. V Brně⁴² jde o ojedinělý projekt na pomoc seniorům, kteří se v otázkách bydlení ocitají v ekonomické nouzi a kteří chtějí bydlet ve společnosti dalších lidí. Zároveň jde o alternativu vůči současným institucionálním a ekonomicky náročným řešením.

Na ulici Zámečnická 2 – sdílené bydlení byly vytvořeny nové bytové jednotky z části nebytového prostoru v objektu. Pilotní prostor o rozloze přibližně 405 m² byl dříve využíván jako kanceláře, v současnosti jsou přebudovány na jeden funkční celek – byt, sloužící jako sdílené bydlení pro seniory. Byt je součástí běžné zástavby středu města a bývá doplněn dalšími službami.

⁴² Sdílené bydlení pro seniory [online]. Centrum sociálních služeb p. o. Brno [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.brno.cz/brno-aktualne/co-se-deje-v-brne/a/brno-dokoncilo-prvni-sdilene-bydleni-pro-seniory-v-cr/>

Tento přístup je alternativou skupinového bydlení v domovech nebo penzionech. Každý senior či manželský pár má k dispozici jeden samostatný pokoj. Sdílených je několik sociálních zařízení, velká kuchyně s jídelnou, společenská místnost, komory nebo prádelna. Cílovou skupinu tvoří senioři, kteří jsou soběstační, avšak jejich možnost vést vlastní domácnost je limitována nízkými příjmy, dále senioři, kteří jsou osamělí a trpí ztrátou sociálních vazeb. Hlavním přínosem je alternativa bydlení pro seniory, podpora nízkopříjmových skupin obyvatelstva (seniorů), podpora samostatnosti a soběstačnosti, podpora sociálních kontaktů.

V bytě je také kancelář pro vedoucího sdíleného bydlení, který je tam denně seniorům k dispozici a zároveň se seniory spolupracují pracovníci brněnského odboru sociální péče. Vzhledem k narůstajícímu počtu dalších žadatelů byly v srpnu roku 2019 uvedeny do provozu další čtyři bytové jednotky sdíleného bydlení pro seniory.

Kontakt: Centrum sociálních služeb, p. o.; Mgr. Denisa Řeřuchová, vedoucí sdíleného bydlení; tel.: 777 363 860; mail: reruchova@cssbrno.cz.

Sdílené bydlení v Domě s pečovatelskou službou

Městská část Praha 3, Hlavní město Praha

Zcela jiného přístupu k řešení bytové situace ve městě se chopila Městská část Prahy 3. Radnice vyhlásila výzvu, při níž budou osloveni studenti vysokých škol. Těm nabídne možnost zvýhodněného pronájmu jednoho bytu v každém ze dvou objektů Domu s pečovatelskou službou (dále jen DPS) za podmínky závazku péče a aktivizace klientů. Inspiraci přinesly zejména zahraniční pracovní cesty (Holandsko, Francie), kde se vedení mohlo seznámit s dlouho osvědčeným modelem, který názorně a prakticky uvádí do praxe současný nový trend, takzvané mezigeneračního propojení ve společnosti.

Tento způsob bydlení umožňuje generacím se vzájemně poznávat a zejména vzájemně prožívat různé volnočasové aktivity. Mladý člověk - student, který by si ve své mikro jednotce - rodině budoval mezigenerační vztahy, k tomu nemá možnosti z důvodů přestěhování. Obdobně senior v DPS často vlivem makroekonomických vlivů ztrácí kontakt se svou rodinou. S pomocí sdíleného bydlení tak student i senioři budují nový sociální kontakt. Uchazeč v rámci nabídky navrhne svůj konkrétní projekt aktivizace a péče o klienty. Studenti mohou v rámci svého pobytu v DPS nabízet kolektivní aktivity pro klienty ve společných klubových místnostech, nebo se individuálně věnovat jednotlivcům (např. doprovod na procházkách, cestách k lékaři, asistence při práci s počítačem nebo chytrým telefonem).

Výzvou bude stanovena výše nájmu, doba nájmu na jeden rok a minimální počet hodin péče o klienty vyžadovaný za jeden kalendářní měsíc. O výběru uchazeče rozhodne rada městské části na základě doporučení Komise pro sociální politiku Rady městské části. Pro zajištění celého projektu a vývoj oblasti sociální péče a zajištění účinnosti jejího poskytování radnice zároveň přistoupila ke zřízení pozice koordinátora péče, který zprostředkovává služby veřejnosti a spolupracuje s poskytovateli sociálních a návazných služeb.

Kontakt: Městská část Praha 3; Seifertova 51, 130 00 Praha 3; Vladimír Beran, odbor sociální péče; tel.: 222 116 488, 725 343 452; mail: beran.vladimir@praha3.cz.

Domov umělců (La Maison des Artistes)

Paříž, Francie

La Maison des Artistes je unikátní zařízení pro seniory, jehož kapacita je 80 míst. Jedná se o službu rodinného typu, která je však více otevřená veřejnosti než jiná zařízení. Jedinečnost tkví především v cílové skupině klientů. Těmi jsou bývalí umělci, kteří stále tvoří, malují, fotografují, pracují na svých dílech. Ta prezentují nejen svým rodinným příslušníkům, známým

i veřejnosti. Stále si tak udržují kontakt s lidmi z okolí a dělají to, co celý život milovali a co je naplňuje.

Ubytování v tomto zařízení je dostupné všem. Umělci často patří k nepříliš majetným, je tedy nutné jejich pobyt části hradit ze sociálního příspěvku. Domov umělců vznikl jen díky daru sester Smithových, které právě tento dům se zahradou službě pro stárnoucí umělce věnovaly. V současné době je domov financován v rámci nadačního fondu Fondation des Artistes a jeho provoz dotován hotelem v Paříži, který k tomuto účelu věnovala nadaci baronka Adèle Hannah Charlotte de Rothschild.

V domě je každý den pořádán kulturní program. Má různé formy, tvoří ho například koncerty, přednášky, kurzy psaní či malby a další. V jeho kuloárech se koná každý měsíc nová výstava, kterou sami sestavili rezidenti, nebo na které se spolupodílel jeden z rezidentů domova. Dle slov ředitele, představení svého díla je velmi významným okamžikem pro každého rezidenta, který si tak připadá stále nadaný a přínosný pro společnost. Kromě pravidelného programu je v létě v zahradě instalováno podium, kde se pořádají několikrát do týdne koncerty volně přístupně veřejnosti. Ty pojímou až 2000 návštěvníků. Jedná se již o zavedenou kulturní akci navštěvovanou i veřejností z nedaleké Paříže.

La Maison des Artistes také spolupracuje se současnými umělci, kteří mohou využít nedaleké ateliéry v rámci nadace. Mladí umělci tak vytvářejí díla společně s těmi stárnoucími. Domov umělců navštěvují také děti z nedaleké mateřské a základní školy. Děti společně s rezidenty tvoří umělecká díla, pořádají výtvarné dílny nebo nacvičují společně divadelní hry. Největší úspěch měla minulý rok divadelní hra, která byla sepsána dětmi dle snů rezidentů a na níž společně pracovali celý rok. Senioři jsou zde v běžném kontaktu s dětmi a mladými lidmi, což je inspiruje, obveseluje a začleňuje do běžného života. Stejně tak děti obohacuje práce se seniory a společná tvorba přispívá k upevňování mezigenerační solidarity. Senioři zde ubytování se i tady v domově cítí být stále součástí světa.

Prostě pořád řídím

Magistrát města Plzeň, Plzeňský kraj

Odbor sociálních služeb ve spolupráci s Odborem registru vozidel a řidičů Magistrátu města Plzně připravil a pilotně odzkoušel na podzim roku 2019 nový projekt s názvem Jedu s dobou 60+, zaměřený na zvýšení informovanosti a zdokonalení jízdních dovedností dříve narozených aktivních řidičů. Možná jste se setkali s obdobným projektem, který byl realizován celorepublikově: Senior bez nehod⁴³. Protože se tyto aktivity setkávají s velkým zájmem cílové skupiny, rozhodlo město Plzeň o realizaci dlouhodobého otevřeného projektu s názvem Prostě pořád řídím⁴⁴, který bude reagovat na potřeby a zájmy účastníků.

Řada starších řidičů má snížené kognitivní, senzorické i fyzické schopnosti a jsou také zranitelnější. S narůstajícím věkem tak stoupá riziko, že zranění utrpěné při nehodě bude smrtelné. Projekt Prostě pořád řídím je proto pro seniory velkým přínosem, protože jim pomáhá kompenzovat výše uvedená rizika a zůstat aktivními řidiči, což mimo jiné přispívá i k udržení jejich soběstačnosti. Projekt je postaven na teoretické i praktické části. Řidiče v uceleném bloku seznámí se změnami a novinkami v pravidlech silničního provozu, které jim mnohdy z důvodu nedostatečné prezentace v médiích unikají, a zároveň jim dává prostor prověřit své jízdní schopnosti a dovednosti v zátěžových situacích – pod dohledem profesionálů a ve svém vlastním voze. Kapacita praktického kurzu je maximálně 12 účastníků, to zajišťuje individuální přístup ke každému z nich. Kurzy bezpečné jízdy odborně zajišťuje Škola smyku Plzeň, s.r.o. a jsou pro řidiče 60+ zdarma.⁴⁵

Kontakt: Magistrát města Plzně; Martinská 2, 306 32 Plzeň; Bc. Tereza Šlajsová, odbor sociálních služeb; tel.: 378 033 351; mail: slajsovat@plzen.eu.

⁴³ Senior bez nehod [online]. [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: https://seniorbeznehod.cz/?gclid=EAlaQobChMi7jbi6jF6QIVDrTVCh2CqAbaEAAyASAAEgLELvD_BwE

⁴⁴ Řidič senior: Prostě pořád řídím [online]. Statutární město Plzeň © 2020 [cit. 22. 04. 2020]. Dostupné z: <https://socialnisluzby.plzen.eu/zajistime-poradime/ridic-senior/ridic-senior.aspx>

⁴⁵ Účastníci kurzu musí být zdravotně způsobilí, vlastnit řidičské oprávnění skupiny „B“, nesmí být pod vlivem alkoholu a ani jiné návykové látky, jejich vozidla musí být v řádném technickém stavu a splňovat podmínky provozu na pozemních komunikacích, které uvádí vyhláška č. 341/2014 Sb.

Sdílené bydlení (CECO Home Sharing)

Brusel, Belgie

Nejen v České republice, ale po celé Evropě je zajímavým tématem oblast bydlení v souvislosti s demografickým vývojem obyvatelstva. Jedna ze zahraničních cest do Bruselu v Belgii vedla i do neziskové organizace CECO Home Sharing, která zprostředkovává mezigenerační sdílené bydlení pro všechny, tedy propojuje bydlení seniorů a mladých rodin nebo studentů.

Organizace na jedné straně eviduje zájemce z řad seniorů, kteří ve svých rozlehlých domovech zůstávají sami a potřebují již podporu ve zvládnání každodenních činností, nebo kterým chybí společnost, protože jejich rodina z různých důvodů chybí. Na druhé straně se evidují zájemci z řad mladých studentů nebo začínajících rodin, kteří shánějí cenově dostupné bydlení, jehož snížení finančních nákladů rádi kompenzují přidanou hodnotou - poskytováním předem domluvených služeb, jako je třeba nákup, úklid domu, údržba zahrady atd. Oběma stranám poskytuje organizace odborný servis od zjišťování jejich představ, přes vyhledávání a propojování spolubydlících až po zajištění a asistenci během trvání spolubydlení, které je garantováno právní smlouvou. Smlouva, v níž pak již nemůže docházet k libovolné změně nájmu nebo rozsahu služeb, je uložena na příslušném „městském úřadu“, a tak je i zajištěna transparentnost tohoto sdíleného bydlení.

Potřeba společného bydlení vznikla jako nový, inovativní podnět proti stále se rozrůstající výstavbě nových bytů či domů pro seniory, které nejsou běžně dostupné. Toto řešení naopak využívá stávající zástavby a realizuje řešení nedostatku bydlení mladých rodin či studentů s cílem propojení bydlení s nižším nájmem za uskutečnění pomoci v domácnosti seniorů. Kladný přínos pro společnost je vidět především v dlouhodobém setrvání seniorů ve svém domácím prostředí, podpora mezigeneračního dialogu, solidarity a výchovy a v první řadě řešení nedostatků v bydlení všech zapojených cílových skupin.

Kontakt: CECO-homesharing; 4 Avenue de Foestraets, 1180 Brusel; tel.: (0)497 599 506; mail: info@ceco-homesharing.be; web: www.ceco-homesharing.be.

MEZIGENERAČNÍ VZTAHY A DOBROVOLNICTVÍ

Společenská odpovědnost v praxi vysoké školy

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Zlínský kraj

V rámci předmětu Základy projektového řízení jsou studenti univerzity zapojeni do společensky prospěšných projektů, které realizují ve čtyř až sedmičlenných týmech. Každý rok tak v průměru 250 studentů denní i kombinované formy studia participuje na více než 60 projektech ve Zlínském kraji. Každý projekt je jedinečný a společná je jejich potřebnost a prospěšnost. Projekty podporují rozvoj týmové spolupráce studentů, kteří díky svým nápadům a činnostem šíří dobré jméno fakulty. „Jako vyučující a garant předmětu považuji tyto aktivity za velmi prospěšné pro všechny zúčastněné, ráda se jich navíc sama aktivně účastním a mnohdy lákám k zapojení také další kolegy a studenty. Některé z projektů mají mnohdy velký přesah,“ říká Ing. Lucie Tomancová, Ph.D.

Projektů bývá každoročně mnoho a jsou různorodě zaměřené – mimo jiné také na seniory, handicapované, jiné projekty propagují zdravý životní styl či podporují vědu. Díky studentským projektům dochází k pravidelné a mnohdy dlouhodobé spolupráci s nemocnicemi, domovy pro seniory

a podobně. Mnohé instituce si již zvykly na toto „zpestření“ jejich programu, samy se ozývají a těší se na další studentské nápady a zapojení. U aktivních studentů se rozvíjí povědomí o dobrovolnictví, které se stává součástí studentského života a v této oblasti mnohdy dále pokračuje, protože „normální je pomáhat“.

Jako pěkný příklad lze uvést návštěvu skupiny studentů v Domově seniorů Hvězda ve Zlíně – Malenovicích. Připravili si pro ně překvapení – přednášku s ukázkou starodávných hraček. Pozvali paní Andreu Miklasovou z Muzea (nejen) hraček v Hulíně. Pro klienty navíc přivezli výborné zákusky z vyhlášené cukrárny v Napajedlech.

„Seniory jsme se snažili motivovat hlavně zapojováním do debat pomocí různých otázek k nim směřovaných, naslouchali jsme jim a dávali jim dostatek prostoru k vyjadřování svých dotazů, názorů a životních příběhů. Paní z muzea hraček se snažila celou přednášku směřovat do dob jejich mládí a dětství (vybrala exponáty z dob od roku 1930). Dovezla účastníkům staré učebnice, ze kterých se učili (Poupata, Početnice aj.), kalamáře, panenky a autíčka, které senioři dobře znali. To bylo zřejmě největším motivačním prvkem, který nám pomohl seniory aktivně zapojit do celého dopoledne. Zúčastnění mluvili o svém dětství, zavzpomínali a podělili se s námi o spoustu příběhů,“ svěřil se se svou zkušeností student Jan Hlaváč.

Kontakt: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky;
Ing. Lucie Tomancová, Ph.D., Ústav financí a účetnictví; tel.: 576 038 009, 734 644 571;
mail: tomancova@utb.cz.

Hodinový vnuk

Spolek Počteníčko, Moravskoslezský kraj

Spolek Počteníčko vznikl v lednu 2013 a jeho náplní jsou především projekty pro seniory, včetně domovů pro ně. Mezi projekty můžeme jmenovat: *Hodinový vnuk*⁴⁶ – aktivizační mezigenerační a dobrovolnický projekt, kdy studenti věnují svůj čas seniorům v domovech pro seniory a domech s pečovatelskou službou; *Křížovkářská liga* – aktivizační projekt, pravidelné luštění křížovek, do kterého je zapojeno kolem tří tisíc seniorů z několika krajů, zapojeny jsou domovy pro seniory a domy s pečovatelskou službou; *Počteníčko s babičkou* (Čtecí babičky) – aktivizační a mezigenerační projekt, při němž seniorky navštěvují děti v nemocnicích a zpřijemňují jim pobyt čtením, povídáním, společenskými hrami, výtvarnou činností; *Klub ponožka* – senioři pletou seniorům v domovech pro seniory ponožky; *Kreativní senior* – soubor nejrůznějších aktivit, kurzů, besed, přednášek, soutěží, vystoupení a koncertů.

Aktivita *Hodinový vnuk* existuje v současné době v Moravskoslezském kraji a v Praze. Dobrovolníky zajišťuje a organizuje Spolek Počteníčko za finanční podpory Moravskoslezského kraje a Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra ČR (211). *Hodinovými vnuky* a *vnučkami* jsou studenti, žáci a také senioři, kteří chodí k seniorům do domovů, předčítají skupinám seniorů, chodí s nimi na procházky, hrají společenské hry, povídají si, hrají zábavné hry a kvízy. Do projektu se může připojit kdokoli od mateřských škol přes základní, střední a umělecké až po školy vysoké. Mohou se přihlásit celé školy, ale i jednotlivci od 15 let věku. Preferována je dlouhodobá spolupráce, což znamená pravidelné návštěvy v domovech seniorů zhruba jednou za dva týdny. Vítány jsou ale také občasné návštěvy, třeba jen několikrát ročně, které se týkají především studentských pěveckých sborů a tanečních souborů, divadelních kroužků, dětských kulturních vystoupení, rukodělných dílniček a dalších společných aktivit se seniory. *Hodinoví vnuci* a *vnučky* vyplňují volný čas seniorů a zároveň získávají pozitivní vztah ke starým lidem.

Kontakt: Spolek Počteníčko; Mgr. Ivan Sekanina, předseda spolku;
tel.: 731 110 601; mail: sekaninalvan@seznam.cz.

⁴⁶ *Hodinový vnuk* [online]. Spolek Počteníčko [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: www.hodinovyvnuk.cz

Projekt MOST

ADRA, o.p.s., Moravskoslezský kraj

Dobrovolnické centrum (DC) ADRA Ostrava jedenáct let propojuje svět seniorů se světem lidí, kteří jsou jim ochotni zpříjemnit chvíle osamění - dobrovolníky. V roce 2019 DC ADRA Ostrava zapojilo 335 dobrovolníků, kteří pravidelně navštěvovali seniory jak v domovech pro seniory a léčebnách dlouhodobě nemocných, tak osamělé seniory žijící dosud v domácnostech. Za rok 2019 jim věnovali 6196 hodin během 3969 návštěv. Spolupráce velmi dobře funguje s 13 domovy pro seniory a čtyřmi nemocnicemi na Ostravsku a 60 domácnostmi. Za rok 2019 se takto podařilo podpořit kolem tisícovky seniorů. Za pečlivým výběrem konkrétního dobrovolníka pro konkrétního seniora stojí mnohaleté zkušenosti koordinátorek.

Ze zkušeností DC ADRA vyplývá, že do dobrovolnické činnosti se častěji zapojují dobrovolníci zrajejšího věku. Ve snaze vychovávat ve společnosti další generaci dobrovolníků a nerezignovat na zapojení mladých lidí DC ADRA Ostrava rozvinulo projekt MOST⁴⁷ (Mládež Ostravským Seniorům Týmově). Ten spojuje osamělé seniory se studenty středních škol. Je za-

ložen na principu dobrovolnického patronátu konkrétní střední školy nad konkrétním domovem pro seniory. V Ostravě jsou zapojeny tři střední školy a tři domovy pro seniory. Zapojilo se 59 dlouhodobých dobrovolníků, kteří věnovali seniorům celkem 207 hodin. Šlo například o společné zpívání, výlet do okolí domova, předčítání povídek, vyrábění vánočních dekorací, hraní binga, karet, pexesa apod. Studenti se naučili zpomalit své tempo a senioři jim mohli předávat své celoživotní zkušenosti.

V této aktivitě je klíčový vztah, který se často mezi konkrétním dobrovolníkem a seniorem vytvoří. Senior získává blízkého člověka, jenž je pro něj někdy i jedinou návštěvou mimo personál. V dnešní společnosti jsou lidé ochotní pomáhat a nabídnout to nejcennější, svůj čas. Největším přínosem dobrovolníků je nabízené sdílení, ať už v rámci daného okamžiku, nebo delšího úseku životní cesty.

Kontakt: ADRA, o. p. s., Dobrovolnické centrum ADRA Ostrava; Ing. Dagmar Hoferková, vedoucí dobrovolnického centra; tel.: 737 913 114; mail: dcostrava@adra.cz.

Projekt Povídej a Přečti

Mezi námi o.p.s., Česká republika

Nezisková organizace Mezi námi o.p.s. začala před mnoha lety s aktivitami, ve kterých se snaží propojovat generace seniorů s dětmi. Postupně se do jejich aktivit zapojují organizace z různých krajů⁴⁸. Mezi nejrozšířenější patří projekty Povídej a Přečti⁴⁹

⁴⁷ Projekt MOST [online]. ADRA [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.adra.cz/dobrovolnictvi/ostrava>

⁴⁸ Projekt hojně realizován například v Olomouckém kraji, v RC Heřmánek apod.

⁴⁹ Naše programy [online]. Mezi námi ©2020 [cit. 22. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.mez-nami.cz/nase-programy>

V programu Povídej dochází konkrétní skupiny dětí ze škol, školek do blízkého seniorského zařízení. Účelem je navázání užších vazeb a snazší možnosti vzniku nových přátelství. Setkání probíhají převážně jednou za tři až čtyři týdny, většinou 45 až 60 minut nebo dle dohody. Náplní těchto setkání jsou aktivity výtvarné, hudební či pohybové, čtení, vyprávění, oslavy různých svátků. Obsahy těchto setkání jsou plánovány s přihlédnutím ke schopnostem a dovednostem dětí i seniorů a jsou přizpůsobeny aktuálním potřebám a možnostem. Program je nastaven tak, aby navazoval na činnosti v seniorských zařízeních a odpovídal vzdělávacímu plánu předškolních a školních zařízení.

V programu Přečti naopak senioři chodí pravidelně jednou týdně číst dětem pohádky do mateřské školy a stávají se čtecími pohádkovými babičkami a dědečky. Právě díky pravidelnosti se zde otevírá prostor pro vznik mezigeneračních vazeb, dialogu a přátelství.

Pro děti se čtení stává neodmyslitelnou součástí běžného týdne. Při poslechu rozvíjí svou fantazii a cit pro jazyk. Mohou vstřebávat od seniorů klid, rozvahu a přiblížit se starší generaci. Senioři na oplátku čerpají energii z radosti, upřímnosti a vitality těch nejmenších. Důležitý je pocit užitečnosti a potřebnosti, který díky němu opět získávají.

V roce 2020 získala společnost Mezi námi o.p.s. akreditaci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, v programu Povídej s názvem Problematika mezigeneračního sdílení pro pedagogické pracovníky ZŠ a MŠ. Program Přečti je akreditován Ministerstvem vnitra ČR a nově získal druhé místo v kategorii Cena veřejnosti i cena odborné poroty EDUína 2019, která se zabývá inovativními způsoby vzdělávání.

Kontakt: Mezi námi o.p.s.; Kateřina Jirglová, ředitelka společnosti;
tel.: 604 356 300; mail: katerina@mezi-nami.cz.

Hradecké poklady

Statutární město Hradec Králové, Královéhradecký kraj

Projekt Magistrátu města Hradec Králové ve spolupráci s Centrem sociální pomoci a služeb, o.p.s. a Seniory Hradec Králové, z.s. každoročně představuje veřejnosti aktivní seniory, kteří jsou svým životem stálou inspirací nejen pro vlastní rodinu, ale i přátele a sousedy.

Jejich medailony jsou od roku 2012 zveřejňovány formou speciální tištěné přílohy Zpravodaje seniorů a v elektronické podobě na sociálním portálu města. Formou sborníku bylo postupně publikováno šedesát medailonků aktivních královéhradeckých seniorů oceněných v letech 2012 až 2015, následně bylo vydáno 35 medailonů Hradeckých pokladů za období 2016 - 2018. Třetí sborník obsahující medailony seniorů oceněných v letech 2019 a 2020 byl připravován jako součást aktivit navazujících na letošní vítězství Hradce Králové v soutěži MPSV Obec přátelská rodině a seniorům. Celkem bylo oceněno více než 100 aktivních seniorských osobností většinou ve věku 80 a více let, které v součtu svého věku přinášejí novým generacím tisíce let zkušeností.

Ocenění má formu přátelského setkání seniorů s primátorem města. Od roku 2018 byl projekt Hradecké poklady rozšířen o videoreportáže⁵⁰, které jsou volně přístupné na webu města, průběžně jsou uváděny před vybranými filmy v místním Bio Centrálu a byly také vydány na optickém disku.

50 Videearchív Hradecké poklady [online]. Hradec Králové: ©2020 [cit. 22. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/videoarchiv-hradecke-poklady/d-71230/p1=28249>

Hradecké poklady⁵¹ podávají svědectví o současných aktivních seniorech žijících v Hradci Králové, kteří jdou příkladem svým životem, svými zkušenostmi z různých profesí a ve vysokém věku (projekt je cílen záměrně na seniory 75 a více let) jsou inspirací k prožití kvalitního života v komunitě, rodině a k podpoře vlastního zdraví. Mezi oceněnými nalezneme sportovce, hudebníky, umělce, vědce a mnoho dalších zajímavých osobností.

V současnosti slouží sborníky, distribuované cíleně a zdarma, a volně šířené reportáže k popularizaci a k budování mezigenerační solidarity a dialogu generací v Hradci Králové. Mají potenciál například pro školní výuku. Jako první se takto zapojila Masarykova ZŠ Platiště, kde vybraní, ocenění senioři předávají své bohaté zkušenosti například z oblasti mořeplavectví, loutkářství, psychologie či sportu.

Kontakt: Magistrát města Hradec Králové; PhDr. Marek Šimůnek, MBA, vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví; tel.: 495 707 321; mail: marek.simunek@mmhk.cz.

Babičky a dědečkové pro děti z dětského domova

Mladá Boleslav, Středočeský kraj

Aktivní senioři v Mladé Boleslavi se mohou nově zapojit do zajímavého projektu: Hledáme babičky a dědečky.⁵² Klaudiánova nemocnice ve spolupráci s městem Mladá Boleslav a Komunitní centrem Klementinka společně podporují aktivní seniory, kteří chtějí ve svém volném čase pomáhat dětem z dětského domova.

Pod Klaudiánovu nemocnici spadá kromě tradičních nemocničních oddělení také dětské centrum – tedy dětský domov pro malé děti ve věku od narození do zhruba čtyř let. Do tohoto zařízení dochází více než deset let dobrovolníci. Centrum také spolupracuje s řadou firem, například dobrovolným cukrovarem nebo některými odděleními automobilky. Zapojením seniorů do aktivit v dětském domově mohou místní děti poznat nové kamarády. Hlavním přínosem je nahrazení dětem z neúplných rodin kontakt s vlastními prarodiči. Babičky a dědečkové za dětmi docházejí a tráví s nimi čas

⁵¹ Hradecké poklady [online]. Hradec Králové: ©2020 [cit. 22. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/hradecke-poklady/ms-25810/p1=25810>

⁵² Klaudiánova nemocnice [online]. [cit. 22. 04. 2020]. Dostupné z: <http://www.klaudianovamocnice.cz/seniori-se-mohou-stat-babickami-a-dedecky-deti-z-detskeho-domova/d-2098>

hraním, kreslením, čtením pohádek. Každé dítě má „svoji babičku nebo dědečka“ v určitý čas jen pro sebe.

„Tento projekt je podle mého názoru velmi smysluplný a jsem rád, že můžeme myšlenku setkávání dětí a seniorů takto podpořit. Věřím, že ho ocení obě strany a společně strávený čas jim bude ku prospěchu,“ řekl náměstek primátora Daniel Marek.

Kontakt: Komunitní centrum Klementinka; Václava Klementa 601, 293 01 Mladá Boleslav;
Lenka Mansfeldová, koordinátorka centra;
tel.: 703 434 262; mail: mansfeldova@mb-net.cz.

Podobně například: projekt Babičky a dědečkové v mateřských školách v Pardubickém kraji.

Dobrovolnictví v sociální službě

Sdílení, o.p.s. Telč, Kraj Vysočina

Sdílení, o. p. s. je komplexním průvodcem na cestě stářím a nemocí.⁵³ Pomáhá radou, podporou, zdravotními a sociálními službami starým nebo vážně nemocným lidem zůstat doma až do konce v sepětí s rodinou. Organizace Sdílení je obecně prospěšnou společností, která vznikla původně z myšlenky vytvořit odlehčovací službu pro pečující a zbudovat kamenný hospic. Zkušenosti ale ukázaly, že nejlepším řešením v danou dobu, vzhledem k možnostem financování, je mobilní hospic. Ten tvoří multidisciplinární tým: lékaři, zdravotní sestry, sociální pracovníce, psychoterapeutka a duchovní.

I když má Sdílení v tuto chvíli téměř padesát zaměstnanců, jeho nedílnou součástí jsou dobrovolníci, bez jejichž pomoci by nevznikl ani hospic, ani by se nepodařilo zajišťovat všechny dobročinné aktivity. Aby mohly veškeré služby fungovat na patřičné úrovni, je potřeba i více peněz, které organizaci pomáhají získat popřípadě ušetřit dobrovolníci. Bez nároků na odměnu pomáhají s administrativou, starají se o webové stránky, zajišťují propagaci akcí a informování veřejnosti o činnosti organizace. Navrhují

⁵³ Sdílení o. p. s. [online]. [cit. 09. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.sdileni-telc.cz/cs/o-nas>

a vyrábí plakáty, připravují různé akce (bazárky, Běh městem šťastných lásek a mnoho podobných), výtěžek z nich jde na účet Sdílení. Mnoho radosti také přinášejí svými pravidelnými návštěvami klientům SeneCura SeniorCentra Telč.

*„Proč podpořit dobrovolnictví, proč mobilní a terénní služby? Protože vaše pomoc umožní, aby více starých nebo nevyléčitelně nemocných lidí mohlo zůstat doma se svými blízkými a měli po ruce vždy účinnou pomoc v podobě profesionálů se srdcem na dlani.“*⁵⁴

Kontakt: Sdílení o.p.s.; Masarykova 330, 588 56 Telč; tel.: 777 574 975;
mail: info@sdileni-telc.cz; web: www.sdileni-telc.cz.

⁵⁴ Dobrovolnictví [online]. Sdílení o. p. s. [cit. 09. 04. 2020]. Dostupné z <https://www.sdileni-telc.cz/cs/pomahejte-s-nami>

Program na podporu akreditovaného dobrovolnictví

Zlínský kraj

Program⁵⁵ je vyhlašován na přelomu roku. Jeho cílem je podpora projektů realizujících dobrovolnickou službu na území Zlínského kraje s akreditací Ministerstva vnitra ČR a podpora koordinace a organizace dobrovolnické činnosti.⁵⁶ Důvodem poskytnutí dotace je přispět organizátorům na vzrůstající náklady na realizaci jejich projektů a podpořit vznik dalších projektů, které získávají dobrovolníky, jejichž bezplatná práce v sociální, zdravotní péči, vzdělání, mládeže, ekologie a ochrany přírody pomáhá doplňovat kvalitu služeb a pracovní síly. Například pro rok 2020 bylo vyčleněno 800 tisíc Kč. O podporu může žádat spolek, ústav, nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti či účelové zařízení registrované církve

55 RP06-20 Program na podporu akreditovaného dobrovolnictví [online]. Zlínský kraj [cit. 21. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/rp06-20-program-na-podporu-akreditovaneho-dobrovolnictvi-ci-4529.html>

56 Hejtmanství myslí také na podporu akreditovaného dobrovolnictví [online]. Zlínský kraj [cit. 21. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/hejtmansvti-mysli-take-na-podporu-akreditovaneho-dobrovolnictvi-aktuality-16036.html>

a náboženské společnosti založené církví a náboženskou společností pro poskytování charitativních služeb.

Smyslem této podpory je finančně pomoci organizacím nejen při realizaci jejich stávajících aktivit, ale podpořit také vznik dalších projektů, jejichž prostřednictvím mohou získat nové dobrovolníky. Bezplatná práce těchto lidí v oblasti sociální a zdravotní péče, vzdělávání či ekologie je totiž neocenitelná a pomáhá doplňovat nedostatek pracovních sil na trhu.

Kontakt: Zlínský kraj; tř. T. Bati 21, 760 01 Zlín; www.kr-zlinsky.cz - dotace

Trojlístek sblížení generací

Centrum pro rodinu a sociální péči, Jihomoravský kraj

Službu Trojlístek, sblížení tří generací⁵⁷ nabízí nezisková organizace Centrum pro rodinu a sociální péči (dále jen CRSP). Jedná se o aplikaci zkušenosti ze sousedního Rakouska na české prostředí. Podstatou služby je osobní přístup ke každému klientovi, což se týká rodičů či náhradní babičky. Cílem je umožnit navázání vztahu mezi dítětem, náhradní babičkou a také rodiči a zprostředkovat náhradní babičky rodinám s dětmi ve věku do 15 let v pravidelném kontaktu. Podpořit slučování rodiny a profese.

V případě, že klient projeví zájem o zapojení do služby, domluví si (e-mailem, telefonicky či osobně) s pracovníkem služby termín osobní schůzky – vstupního rozhovoru. Na základě požadavků rodin a možností náhradních babiček se pracovnice snaží o propojování partnerství. Je důležité, aby spojení bylo navázáno a babička věděla, že má o ni rodina zájem. Po propojení nového páru (náhradní babičky a rodiny) je důležitá zpětná vazba. Na základě zpětné vazby mají pracovnice přehled o úspěšně propojených a fungujících partnerstvích. Její hlavní přínos je ve sblížení tří generací. Podle statistik z databáze v CRSP prošlo službou „Trojlístek“ celkem 207

57 Trojlístek, sblížení tří generací⁵⁷ [online]. Centrum pro rodinu a sociální péči [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.crsp.cz/projekty/trojlistek-sblizeni-tri-generaci/>

babiček, 414 rodin a vzniklo 390 propojených stran (rodina + babička).

Dnešní doba často neumožňuje pravidelně se vzájemně setkávat – ať už se jedná o rodiče s dětmi, nebo o prarodiče s vnoučaty. Rodiny se stěhují kvůli zaměstnání či studiu dětí a prarodiče jsou tak často odloučeni od své blízké rodiny, což může mít za následek pocity osamělosti a „pošramocené“ vztahy. Přesto v současnosti je aktivních 49 babiček, 92 rodin a 54 propojení. Dalších 39 rodin získalo pozvání na vstupní pohovor.

Kontakt: Centrem pro rodinu a sociální péči; tel.: 542 217 464, 731 402 731;
mail: trojlistek@crsp.cz; web: www.trojlistek.com.

Mezigenerační vzdělávací program Univerzity třetího věku (U3V)

U3V Mendelu, Jihomoravský kraj

Jedná se o první mezigenerační univerzitu na Moravě pro prarodiče a vnoučata. Program⁵⁸ je určen pro prarodiče a jejich vnoučata ve věku devět až 13 let. Pro společné plnění programu, který je rozdělen na šest setkání⁵⁹, může každý senior přihlásit jedno vnouče. Výukový program má formu terénního cvičení, která jsou zaměřena na rostlinnou a živočišnou říši, jež nás obklopuje. Vzdělávání v daných tématech probíhá zábavnou formou přímo v praxi a účastníci si tak mohou vše prohlédnout, popřípadě vyzkoušet na vlastní oči a ruce. Lektory terénních cvičení jsou odborníci z řad akademických pracovníků MENDELU (Mendelovy univerzity v Brně).

Lokace pro terénní cvičení byly vybrány v návaznosti na zaměření programu a profilaci MENDELU. Konkrétně se jedná o terénní cvičení v prostorách MENDELU, jako je Botanická zahrada a arboretum; poloprovozy Agronomické fakulty (pekárna a masný provoz); Zahradnická fakulta

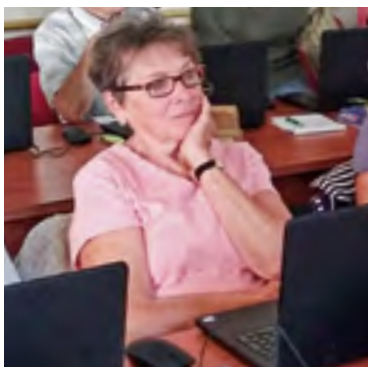
v Lednici (Tematické zahrady); školní lesní podnik Masarykův les Křtiny – arboretum Řícmanice; školní zemědělský podnik Žabčice a školní lesní podnik Masarykův les Křtiny - arboretum Křtiny. Pro každé terénní cvičení jsou připravovány nové výukové materiály. Cílem je vytvoření příležitosti pro setkávání generací nad společnými zájmy, a také předávání dovedností v rámci mezigeneračního učení. Výchova k aktivnímu trávení volného času, interaktivní získávání vědomostí i dovedností, individuální čas na jedno vnouče a zejména vzájemná podpora dvojice babička/dědeček a vnuk/vnučka.

Kontakt: Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání; Zemědělská 5,
613 00 Brno; Mgr. Kateřina Pevná, Univerzita třetího věku;
tel.: 545 135 217, 602 556 110; mail: katerina.pevna@mendelu.cz.

⁵⁸ Mezigenerační vzdělávací program [online]. Mendelova univerzita v Brně [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: <http://icv.mendelu.cz/mezigeneracni-univerzita/31220-mezigeneracni-vzdelavaci-program>

⁵⁹ Setkání probíhají celkem 6×, a to 1× měsíčně v průběhu akademického roku, v sobotu, v rozsahu 5 výukových hodin. Poplatek za mezigenerační vzdělávací program je 600 Kč na osobu (za seniora a dítě tedy celkem 1200 Kč). Kapacita programu je omezena na 40 osob (20 seniorů a 20 dětí).

AKTIVNÍ, ZDRAVÉ A BEZPEČNÉ STÁŘÍ

Seniorská obálka, neboli I.C.E. karta

Jihomoravský kraj

Projekt *Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň* v Jihomoravském kraji společně se zdravotníky Zdravotnické záchranné služby p. o. Jihomoravského kraje vytvořil, na základě inspirace v tíšňové službě Gira-sole, sdružení pro pomoc a rozvoj z. s. Hustopeče, pro používání seniorům v jejich domácím prostředí nebo pro sociální služby, kde není zajištěna 24hodinová lékařská péče, formulář pro případ ohrožení života či zdraví, neboli I.C.E. kartu - domácí a cestovní verzi Mini.

Na vytvoření formuláře následně spolupracovaly všechny složky IZS v kraji, díky kterým vznikl obsahově jasný, přehledný a přínosný nástroj, jenž pomáhá urychlit poskytnutí péče a pomoci seniorovi na základě sdělených informací. Formulář I.C.E. je vhodný i pro osoby se zdravotním omezením. Apeluje na trojí zodpovědnost – seniora za své zdraví, rodiny za spolu-zodpovědnost za zdraví své osoby blízké a spoluzodpovědnost komunity obce za své občany. Zároveň má mezigenerační rozměr. Formulář I.C.E. karty⁶⁰ si vyplní každý občan, který jej chce využívat doma či mimo domov, podle Pokynů pro vyplnění. I.C.E. kartu domácí následně vloží do průhledné plastové obálky, a připevní magnetem na dveře lednice zvenku, či na vchodové dveře do bytu zevnitř. Cestovní verzi obálky vloží například do peněženky.

Od roku 2018 je karta rozšířena do všech krajů a předána na Slovensko do Trnavy. Seniorské obálce byla udělena celostátní záštita ministryní práce a sociálních věcí Janou Maláčovou a ministrem zdravotnictví Adamem Vojtěchem. Je velmi dobře přijímána jak ze strany krajů, obcí, tak ze strany veřejnosti, občanů i médií. Obce, které se rozhodnou distribuovat seniorskou obálku, zajišťují svým občanům užitečnou pomůcku, která v rozhodujících chvílích výjezdů složek IZS pomáhá zachraňovat zdraví i život. Vzniklo také

60 Seniorská obálka [online]. Jihomoravský kraj [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.seniorskapolitikajmk.cz/46-seniorska-obalka.html>

výukové video pro osoby se sluchovým postižením, kde jsou informace o Seniorské obálce tlumočeny do znakového jazyka⁶¹. V neposlední řadě byly Pokyny pro vyplnění Seniorské obálky přepsány do Braillova písma pro osoby se zrakovým postižením. Obálku může použít každý občan bez ohledu na věk. V současné době se tvoří její jazykové verze pro cizince žijící v ČR. I.C.E. karty jsou zdarma ke stažení na seniorivkrajich.mpsv.cz.

Kontakt: Krajský úřad Jihomoravského kraje; Žerotínovo nám. 3, 601 82 Brno; Mgr. Bořivoj Sekanina, odbor sociálních věcí; tel. 541 651 424; mail: sekanina.bořivoj@kr-jihomoravsky.cz; web: www.seniorskapolitikajmk.cz.

Seniorské krátké filmy

Senioři Hradec Králové, z.s., Královéhradecký kraj

Projekt probíhá od března 2017 ve spolupráci spolku Senioři Hradec Králové, z.s. (dříve Svaz důchodců ČR, Městská organizace Hradec Králové) s kinem Bio Central v Hradci Králové. Na počátku byla dohoda vedení kina s vedením seniorské organizace o promítání dvou statických upoutávek před začátkem běžného filmu, později však bylo dohodnuto i zařazování krátkých filmů z vlastní tvorby před hlavní film.

Bio Central je posledním kamenným kinem v Hradci Králové. Biograf funguje již od roku 1929 a ve své nové éře navazuje na tradici zlatých časů stříbrného plátna, kdy biograf fungoval jako oblíbený cíl rodinných výletů či místo setkávání přátel. V rámci cyklu Senior bio⁶² se zde promítá pro seniory pravidelně v úterý a v pátek za jednotné vstupné 60 Kč.

Před hlavním filmem promítají upoutávky na akce spolku a vždy také jeden krátký „předfilm“ ze života nejen seniorů. V lednu 2020 to byly například filmy Bowlingový turnaj městských částí Hradce Králové, Olomoučtí senioři v HK nebo Setkání jubilanů na Moravském Předměstí. Jsou propagovány

61 Seniorská obálka pro zrakové a sluchové postižené [online]. Unie neslyšících Brno [cit. 10. 06. 2020]. Dostupné z: <https://www.unieneslysicichbrno.cz/seniorska-obalka-pro-zrakove-a-sluchove-postizene/t1168>

62 Senior bio [online]. Bio Central: ©2020 [cit. 22. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.biocentral.cz/cz/cyklus/senior-bio-181>

akce nejen seniorské, ale i mezigenerační, zejména konané ve spolupráci seniorů s komisemi místní samosprávy (KMS) v jednotlivých částech města. Jedná se například o filmy z Dětských dnů, Velikonočních dílen či Čarodějnic a dalších forem zapojení seniorů do komunitního života v místě bydliště. Tím vším je zvyšováno jak povědomí občanů o seniorské organizaci a možnostech, které dává zájemcům z řad starší generace, tak i povědomí občanů o komisích místní samosprávy, jakožto součásti samosprávy města. Takovýchto krátkých filmů vyprodukoval seniorský spolek bezmála 70. V počátcích to byly filmy amatérské, pořízené lepším mobilem, v současné době natáčejí senioři kamerou, kterou jim zakoupilo město z odměny získané za první místo v celostátní soutěži Obec přátelská seniorům 2018, a některé filmy natáčí i profesionální filmaři. Na plátně tak mohou všichni bez ohledu na věk vidět, kdo se účastní seniorských i jiných akcí ve městě, nebo tyto akce organizují.

Kontakt: Senioři Hradec Králové, z.s.; Ing. Marcel Kraus, předseda spolku; tel.: 733 619 581; mail: marcel.kraus@seznam.cz.

Výletem to nekončí

Hurá na Výlet, z.s., Pardubický kraj

Spolek Hurá na Výlet⁶³ je nezisková organizace, která vznikla v roce 2014 a od roku 2015 realizuje volnočasové aktivity pro seniory 65+ a osoby ZTP – výlety a kulturní akce spojené s informačně osvětovou činností.

63 Hurá na Výlet [online]. [cit. 22. 04. 2020]. Dostupné z: <https://huranavylet.cz/>

Výlety respektují možnosti, omezení a specifické potřeby těchto osob. Proto jsou koncipovány jako jednodenní, snadno zvládnutelné, bezpečné, finančně dostupné a přitom zajímavé. Zároveň jsou zajišťovány vždy se zdravotnickým dohledem, osobní asistencí, průvodcem a s živým hudebním doprovodem. Vše organizuje kolektiv mladých lidí, a to způsobem a za cenu dostupnou seniorům a osobám ZTP. Každý senior či osoba se ZTP za výlet zaplatí symbolickou částkou 100 Kč. Skutečné průměrné náklady na osobu jsou zhruba 800 Kč za výlet. Zbylé náklady hradí spolek a prostředky vyhledává z veřejných i firemních zdrojů, grantů a nadací.

Motivem pro činnost spolku je snaha o zlepšení kvality života osob starších 65 let a osob se ZTP. Jedním z dalších motivů pro vznik spolku Hurá na Výlet bylo i zjištění značné míry zneužívání seniorů na předváděcích akcích. Patronkou spolku se proto stala režisérka Silvie Dymáková, autorka dokumentu *Šmejdi*, který zachycuje podvodné praktiky obchodníků. Značná účast seniorů na předváděcích akcích vypovídá mimo jiné o potřebě seniorů se sdružovat a aktivněji trávit svůj volný čas. Spolek ve své činnosti navazuje mimo jiné na výzkumy a zjištění prokazující míru násilí na seniorech, jejich zneužívání, zadluženost a množství exekučních řízení proti těmto osobám.

Spolek tedy usiluje o zvýšení bezpečnosti seniorů, podporu spolkové činnosti seniorů, boj proti tzv. šmejdům, prevenci násilí na seniorech a podporu neformálních vazeb v komunitě. Nově otevřené, zrekonstruované centrum Hurá proStory v Chrudimi je každodenně otevřené seniorům, nabízí volnočasové aktivity a vzdělávací kurzy i možnost být součástí týmu spolku jako dobrovolník a podílet se tak na přípravě plánovaných aktivit. Mezi nově vznikající volnočasové aktivity patří divadelní uskupení seniorů, seniorská kapela a sdružení babiček, které rády pečou. Slovy paní Lidušky, která do centra dochází: „Bylo mnoho dnů, kdy jsem sama doma seděla u okna a z ničeho se netěšila. Pak mi sousedka pověděla o spolku Hurá na Výlet! a nově otevřeném centru pro seniory. Zašla jsem se tam s ní podívat

a od té doby ho navštěvuji každý týden. V pondělí společně cvičíme jógu s paní Mrkvičkovou a ve středu se scházíme a povídáme si u kávy. Těším se na další společné chvíle“.

Kontakt: Hurá na výlet! z. s.; Bc. Tomáš Martinek, předseda spolku; tel.: 605 313 919; mail: tomas.martinek@hurनावylet.cz; web: www.huranavylet.info.

Případová manažerka pro ohrožené seniory

Nebojte se policie, z.s., Kraj Vysočina

Zapsaný spolek Nebojte se policie se snaží od svého založení v roce 2011 působit v Kraji Vysočina na úseku prevence kriminality. Mezi jejich nejvýznamnější aktivity patří projekt Případová manažerka pro ohrožené seniory. Ke vzniku tohoto projektu vedla skutečnost, že senioři, kteří navštěvují různé preventivně vzdělávací akce (Univerzita třetího věku, Senior point, atd.), si dokáží najít sami pomoc v krizových situacích. Daleko více bezradní jsou ti senioři, které se nedaří na tyto akce přilákat, žijí osamocně a případnou kriminalitou jsou o to víc ohroženi. Na projekt spolek získává prostředky z dotačních programů Kraje Vysočina, Statutárního města Jihlavy, ale i od různých nadací např. Nadace Karla Komárka či Nadační fond AVAST.

Projekt Případová manažerka vznikl díky osobní obětavosti manželů Křoustkových. K práci se seniory se paní Křoustková dostala v únoru 2013, bylo to krátce po smrti její maminky, o kterou pečovala. Začala pak pomáhat manželovi v rozjíždějícím se projektu Policejní akademie pro seniory. Postupně si získávala důvěru seniorských studentů akademie, kteří za ní přicházeli a svěřovali se jí s nejrůznějšími problémy, které se pak snažili spolu i řešit. Senioři si začali předávat své zkušenosti mezi svými vrstevníky, a tak se na ni stále častěji obraceli o radu další, noví senioři.

Činnost případové manažerky vykonává paní Křoustková sama. Za roky svého působení pomohla více než tisícovce seniorů. Ke své činnosti nepotřebuje žádnou kancelář, služební auto ani služební mobil. Její náplní práce je chodit do míst, kde se pohybují důchodci. Tedy například na úřady, do zdravotnických zařízení a do nákupních center. Tam může bezradnému dědovi nebo babičce poradit, poskytnout potřebnou pomoc i jeho konkrétní problém na místě vyřešit. Nejdůležitější je navázat kontakt, aby pro příště starý člověk v nesnázích věděl, kam se může obrátit. S klienty pak nejčastěji řeší neutěšené rodinné problémy, sousedské vztahy, zdravotní obtíže, potíže s každodenními potřebami, s vyřizováním různých dokladů, špatnou orientaci na úřadech, ale i problémy při užívání internetu a sociálních sítí nebo nejrozumnější pasti připravené takzvanými šmejdý. Výjimkou nejsou ani případy pomoci při domácím násilí na seniorech.

Její manžel navazuje na její činnost až v případě, kdy se opuštěný senior stal obětí kriminálního činu a potřebuje odborné poradenství prostřednictvím Bílého kruhu bezpečí, ve kterém manžel působí jako jednatel regionální pobočky na Vysočině.

Kontakt: Nebojte se policie, z. s.; Hany Kvapilové 37, Jihlava; Mgr. Antonín Křoustek, předseda spolku; mail: nebojtesepolicie@seznam.cz.

Mě neoklameš, šmejde!

Jihočeský kraj

V Královéhradeckém kraji v roce 2015 aktuálně zareagovali na nebezpečný trend podvodných jednání na seniorech, Krajský úřad Královéhradeckého kraje proto navázal na dokumentární film Silvie Dymákové *Šmejdi* a zrealizoval ve spolupráci s Krajským ředitelstvím policie ČR, odborníky na kriminalitu páchanou na seniorech a Divadlem Jesličky deset programů efektivního nácviku asertivních technik pro seniory⁶⁴. Cyklus byl velmi úspěšný, patřil k nejlepším projektům prevence kriminality oceněných Ministerstvem vnitra ČR. Od roku 2018 ho realizuje Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje ve spolupráci s Jihočeským krajem.

Smyslem projektu je snížit riziko možného páchání trestné činnosti na cílové skupině seniorů a posílení jejich schopnosti reagovat na vnější podněty. Jak odolat nátlaku, který je na ně v těchto situacích kladen a jak se účinně bránit a nenechat se manipulovat a okrást? Originální na projektu je to, že

64 NEDÁME SE. [online]. Krajské ředitelství Královéhradeckého kraje Policie ČR: ©2020 [cit. 22. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-khk-informace-nedame-se.aspx>

se nácvikový program koná v divadle (či v jiném neformálním prostředí), formou divadelního představení je senior vtažen do děje.

Herci z nezávislé divadelní skupiny PNUtí z Prachatic sehraji seniorům sedm scének, které vycházejí ze skutečných případů nekalých praktik podvodníků. Byť se jedná o velmi závažné téma, dokáží herci s humorem a nadsázkou tato jednání seniorům přiblížit a upozornit je na celou řadu důležitých skutečností, kterých by se měli při setkání s podvodníky vyvarovat. Jednotlivé scénky jsou vždy doplněny odbornými komentáři přítomných policistů a strážníků, jak se nenechat napálit, jak reagovat, pokud se seniory někdo pokusí okrást o jejich mnohdy celoživotní úspory, a jak případně takovéto situace ve spolupráci s policisty či strážníky řešit. V závěrečné scéně si zahrají dokonce i sami senioři, kdy jejich úkolem je včas rozpoznat nekalá jednání podvodníků. Každý z účastníků představení si odnese nejenom řadu rad a poučení, ale na závěr i malý dárek v podobě preventivních publikací a reflexních prvků.

Úspěšnost projektu potvrdila i evaluace, ze které vyplynulo, že vyškolení senioři se opravdu lépe dokáží bránit manipulativním, nátlakovým a jiným praktikám. Na tuto hlavní činnost je možné navázat i vzdělávání sociálních pracovníků v oblasti poradenství cílové skupině (v případě, že se na ně obrátí takto podvedený člověk) a rovněž šíření informací o fenoménu podvodného jednání a o možnosti obrany mezi odbornou i laickou veřejnost.

Kontakt: Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje; Lannova 26,
370 74 České Budějovice; tel.: 974 221 230; mail: krpc.sekret@pcr.cz.

Klub aktivních seniorů

Jihomoravský kraj

KLAS Klub aktivních seniorů®⁶⁵ (dále jen KLAS) je ojedinělý aktivizační program pro seniory v místě jejich bydliště s cílem dlouhodobého setrvání

65 KLAS KLUB AKTIVNÍCH SENIORŮ © [online]. Spokojený senior – KLAS z. s. [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: <https://spokojenysenior-klas.cz/klas/>

seniorů v jejich přirozeném prostředí a oddálení doby nezbytné ústavní péče, který vznikl v Jihomoravském kraji. Podporuje rozvoj dobrovolnictví seniorů, kteří se stávají animátory a jednotlivé KLAS vedou. Inspirace je z rakouského vzdělávacího programu LIMA (Kvalita života ve stáří), podle vzoru studie SimA (Samostatnost ve stáří), kterou ve Vídni vedl Prof. Dr. Wolf D. Oswald z německé Univerzity Erlangen. V České republice KLAS vznikl a rozšířil se za podpory nadace Renovabis v roce 2008.

Know-how KLAS je založeno na systematické metodické a vzdělávací podpoře programu setkávání seniorů KLAS. Každé tematické setkání je dvouhodinové, je rozčleněno do čtyř hlavních bloků (kompetenční trénink, trénink paměti, trénink motoriky, trénink psychohygieny). Program pomáhá udržovat seniory v jejich samostatnosti a soběstačnosti, ale také slouží k hledání odpovědí na duchovní či morální otázky a pro účastníky je zdrojem vzájemného obohacení. Senioři nejsou omezeni věkem, jejich fyzická a psychická zdatnost je potřebná jen v míře běžných komunikačních dovedností a projevů pro začlenění do skupiny ostatních seniorů.

Metodická podpora KLAS znamená zařazení místního KLAS do sítě KLAS, a to na úrovni obce, kraje či v rámci celostátní sítě, zajištění supervize v místě setkání KLAS, podporu pomocí metodických materiálů ZRNKO, pravidelné vzdělávání animátorů KLAS, společné setkávání animátorů KLAS a přenos zkušeností a dobré praxe. Jeho název, vyobrazení a jedinečné know-how je chráněno ochrannou známkou.

Kontakt: Spokojený senior - KLAS z.s.; tel.: 730 805 857;
mail: info@spokojenysenior-klas.cz; web: www.spokojenysenior-klas.cz.

Akademie 60+

ZUŠ Náchod, Královéhradecký kraj

V rámci volnočasových a vzdělávacích aktivit pro seniory většinou narážíme na studium cizího jazyka, práce na PC nebo studium Univerzity třetího věku (U3V). V programech U3V jsou oblíbené předměty jako dějiny výtvarného umění. Na praktickou výuku umění však často nenarazíme. Výjimkou je město Náchod a místní program ZUŠ pro seniory⁶⁶.

Akademie 60+ vznikla v roce 2015 z iniciativy učitelů ZUŠ Náchod za finanční podpory městského úřadu. Je určena pro občany Náchoda ve věku 60 a více let, kteří mají chuť věnovat se hudbě, výtvarnému umění, pohybu nebo divadlu. Tímto způsobem mohou trávit svůj volný čas aktivněji, potěšit se ze své vlastní umělecké tvorby a setkávat se s jinými seniory. Umělecká činnost se tak může stát prostředkem pro udržení fyzické i duševní kondice a celkového zkvalitnění života.

Na Akademii 60+ se nekonají žádné přijímací zkoušky, je otevřena všem spoluobčanům, kteří se dostali do seniorského věku a mají zájem o uměleckou činnost pod vedením kvalifikovaných lektorů. Výuka je poskytována zdarma. Je nutné uhradit pouze administrativní poplatek za každý semestr. Prostorové podmínky, materiální vybavení a lektory poskytuje ZUŠ Náchod, další výdaje spojené s provozem Akademie 60+ hradí Město Náchod.

Výsledky studia jsou prezentovány výstavami děl a koncerty pro veřejnost. Účastník studia, který splní stanovené podmínky, se po třech letech stává absolventem I. stupně Akademie 60+ a získá certifikát. Po ukončení studia I. stupně má absolvent možnost pokračovat ve vzdělávání ve II. stupni (ukončení studia II. stupně je opět po třech letech).

Akademie 60+ vznikla jako součást projektu Aktivní senior polsko-českého

⁶⁶ Akademie 60+ [online]. ZUŠ Náchod [cit. 22. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.zusnachod.cz/cs/akademie-60>

přihranicí, který je spolufinancován z prostředků Evropské unie – Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a státního rozpočtu ČR prostřednictvím programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko 2014-2020.

Kontakt: ZUŠ Náchod; Mgr. Marie Čichová, koordinátorka Akademie 60+; tel.: 491 427290; mail: cichova@zusnachod.cz, info@zusnachod.cz, www.zusnachod.cz

Podobně například: Akademie umění a kultury v Třešti v Kraji Vysočina.

Informovaný senior

Plzeňský kraj

Od roku 2011 věnuje Plzeňský kraj seniorům, jako cílové skupině, zvýšenou pozornost a realizuje každoročně tento preventivní projekt⁶⁷. S nabídkou bezplatného využití vzdělávacích aktivit pro starší občany obcí jsou oslovovali každoročně starostové všech měst a obcí v Plzeňském kraji. Projekty jsou financovány z rozpočtu Plzeňského kraje, v letech 2013 až 2016 byly podporovány také z dotačního programu Ministerstva vnitra ČR, od roku 2017 pak získávají finance z dotací v rámci rozpočtu MPSV ČR. Pozornost je věnována zejména vzdělávání v oblasti počítačové gramotnosti

⁶⁷ Informovaný senior [online]. [cit. 22. 04. 2020]. Dostupné z: <https://krizoverizeni.plzensky-kraj.cz/projekt-informovany-senior>

a práci na internetu, dále pak finanční gramotnosti, způsobům, jak předejít nebezpečí fyzického napadení nebo jak toto riziko minimalizovat, ale také poskytování první pomoci, oblasti informační gramotnosti, občanskému zákoníku, problematice sousedských vztahů a oblasti sociální bezpečnosti pro seniory.

Vzdělávací aktivity v oblasti počítačové gramotnosti a bezpečné práce na internetu probíhají v sérii šesti navazujících lekcí, ostatní jsou jednorázové a jsou kombinací vždy dvou okruhů z výše uvedených témat. Výběr je ponechán zcela na městech a obcích nebo případně na samotných seniorech. Každý okruh v rámci jednotlivých aktivit zajišťuje vždy jeden lektor, což znamená dva lektory v rámci jedné vzdělávací aktivity. Všichni senioři, kteří se zúčastní vzdělávacích aktivit, obdrží písemné informační materiály a drobné propagační předměty zvyšující jejich osobní bezpečnost (např. reflexní pásky).

Z vyhodnocení dotazníků zpětné vazby zatím pokaždé vyplynulo, že více než 97 % zúčastněných ohodnotilo tento druh preventivní aktivity nejlepší známkou a projevilo velký zájem o jeho pokračování i v dalších letech. Pravidelná účast bývá téměř 3000 seniorů za rok.

Kontakt: Krajský úřad Plzeňského kraje; Škroupova 18, 306 13 Plzeň; Ing. Ivan Kraus, vedoucí oddělení dotací a projektu Bezpečný kraj; tel.: 377 195 788, 777 353 601; mail: ivan.kraus@plzensky-kraj.cz.

Letní škola seniorů

Kraj Vysočina

Kraj Vysočina se od roku 2012 řídí Konceptí rodinné a seniorské politiky⁶⁸, jejíž aktualizaci v roce 2016 zastupitelstvo Kraje Vysočina chválilo za léta 2017 až 2021. Kraj postupně realizuje a finančně podporuje řadu proseniorských aktivit⁶⁹. Letní škola seniorů patří mezi ně.

⁶⁸ Koncepte rodinné a seniorské politiky Kraje Vysočina na období 2017–2021 [online]. Kraj Vysočina [cit. 11. 04. 2020]. Dostupné z <https://www.kr-vysocina.cz/strategie-dokumenty-kraje/ds-302531/p1=63570>

⁶⁹ Rodinný a sociální portál [online]. Kraj Vysočina [cit. 16. 04. 2020]. Dostupné z <https://www.kr-vysocina.cz/socialniportal.asp>

Škola má za sebou více než šest ročníků. Jedná se o cyklus šesti vzdělávacích přednášek na rozmanitá témata (Spánek základní kámen pevného zdraví; Mužský a ženský mozek; Pitný režim a životospráva v seniorském věku; Rozhýbejme svoje klouby a tělo; Zahrádka pro radost; Minikurz pečení chleba). Určená jsou pro seniorskou veřejnost. Letní škola pro seniory probíhá během měsíců červen, červenec a srpen celkem ve dvaceti obcích Kraje Vysočina (pro velký zájem se rozšířil počet obcí na dvojnásobek). Účastníci ve všech místech absolvují celkem tři přednášky. Výběr obcí je koncipován tak, aby v každém okrese byly zastoupeny čtyři obce a v každém okrese se uskutečnily obě skupiny přednášek. Jednotlivé přednášky trvají minimálně 90 minut. Lektori seniory aktivně zapojují, případně s nimi řeší modelové situace, zodpovídají konkrétní dotazy. Účast na Letní škole seniorů je pro seniory zdarma. V konečném výsledku proběhne 60 přednášek. Zájem ze strany měst, obcí a především seniorů rok od roku narůstá.

Cílovou skupinu tvoří senioři a lidé v předseniorském věku (55+). Letní škola pro ně představuje jedinečnou příležitost potkat se se svými vrstevníky, dozvědět se něco zajímavého a strávit tak smysluplně svůj volný čas v letním období. Možnost vzdělávání se v seniorském věku se dostane do méně obvyklých míst a v případě zájmu může posloužit jako příklad další možné činnosti pro lidi ve vyšším věku.

Kontakt: Odbor sociálních věcí Krajský úřad Kraje Vysočina; Žižkova 1882/57, Jihlava.

ZÁVĚR

Vážení čtenáři, do rukou se vám dostal Sborník dobré praxe, který ukazuje, jak je možné atraktivní a efektivní formou poskytovat pomoc a péči seniorům i podávat informace a rady lidem v předseniorském a seniorském věku. Na sborníku pracovalo mnoho odborníků z tuzemské i zahraniční praxe, jež dobře funguje a mnohdy je prověřená časem či klienty. Může být proto skvělou pomůckou a inspirací pro ty, kteří by se chtěli aktivně do péče a pomoci zapojit, nebo podobné projekty realizovat ve své obci či kraji. V tom vidíme jeho největší přínos. Nechte se proto sborníkem oslovit a zároveň prosíme o jeho šíření, protože všichni jednou zestárneme a můžeme potřebovat pomoc, nebo naopak se budeme chtít podělit o své cenné životní zkušenosti.

Za projekt Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň MPSV ČR, jenž publikaci sestavil, bychom rádi poděkovali všem, kteří se na sborníku podíleli, a to od krajských koordinátorů projektu, oslovených odborníků, institucí až po samotné seniory.

SEZNAM ZDROJŮ

Age centrum [online]. Centrum celostní medicíny [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://www.agecentrum.cz/>

Age Friendly Project [online]. Southway Housing Trust [cit. 11.06.2020]. Dostupné z: <https://www.southwayhousing.co.uk/age-friendly/>

Akademie 60+ [online]. ZUŠ Náchod [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.zusnachod.cz/cs/akademie-60>.

Alzheimer Café [online] [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <http://www.alzheimercafe.cz/>

Babíčky a dědečkové pro děti [online]. [cit. 20.06.2020]. Dostupné z: <https://www.stredozeme.cz/cs/hledaji-se-babicky-a-dedekove-pro-deti-z-detskeho-domova.html>

Bezbariérová Olomouc [online]. Olomouc, 2020 [cit. 14.05.2020]. Dostupné z: <https://www.olomouc.eu/obcan/socialni-sluzby/projekt-bezbarierova-olomouc>

Bezúročné zápůjčky poskytovatelům sociálních služeb [online]. Karlovarský kraj [cit. 15.06.2020]. Dostupné z: https://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/cinnosti/Stranky/socialni/seznam/SS_finance.aspx

Burza filantropie [online]. Koalice nevládek Pardubicka [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <http://www.burzafilantropie.cz/pardubickykraj/o-burze/>

Centrum pro rodinné pečující [online]. Centrum pro rodinné pečující Uherský Brod [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <http://www.rodinnipeccujici>

Dědečkova dílna Strategický rámec MAP pro správní obvod obcí s rozšířenou působností Žamberk a Kralupy do roku 2023 [online]. MMR ČR [cit. 16.06.2020]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/5f8de272-ab81-45ea-9804-7bf16b70aa08/Zamberk,-Kralupy_Strat_ramec_MAP_20180427.pdf.aspx

Dědečkova dílna [online]. MAP Orlicko [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.maporlicko.cz/aktivita/detail/dedekova-dilna>

Doprava na Ústředním hřbitově [online]. Správa hřbitovů města Brna, p. o. [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <http://www.hrbitybrno.cz/dusicky-a-doprava-minibusem-po-uh>

Emausy příspěvek napsala a fotografie poskytla ředitelka personálního oddělení paní Naděžda Boušková. Centrum sociálních služeb Emausy [online] [cit. 10.04.2020]. Dostupné z: <https://www.cssemausy.cz/>

Generační tandem [online]. Úřad práce ČR [cit. 15. 06. 2020]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/generacni-tandem-podpora-generacni-vymeny-ve-stc-kraji-i>

Businessinfo.cz [online]. Internetový zpravodajský server [cit. 15.06.2020]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/ve-stredoceskem-kraji-se-rozbiha-projekt-generacni-tandem-ii/>

Hodinový vnuk. Napsáno ve spolupráci s Mgr. Ivanem Sekaninou, předsedou Spolku Počteničko, který poskytl fotografie.

Holistické pojetí. Napsáno ve spolupráci s ředitelkou Domova pro seniory Bechyně Mgr. Alenou Sakařovou, která poskytla fotografie. Služby [online]. Domov pro seniory Bechyně [cit. 15.04.2020]. Dostupné z: <https://www.ddbechyne.cz/sluzby/>, Seniorenheim Bishofshofen [online] [cit. 21.05.2020]. Dostupné z: <http://www.bischofshofen.at/stadtbetriebe/seniorenheim.html>, Lektor [online] Erwin Böhm institut [cit. 15.04.2020]. Dostupné z: <http://www.ebinbio.cz/phdr-eva-prochazkova-ph-d/>

Hradecké poklady [online]. Hradec Králové: ©2020 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/hradecke-poklady/ms-25810/p1=25810>

Hurá na výlet [online] [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://huranavylet.cz/>

Informovaný senior [online]. Plzeňský kraj [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://krizoverizeni.plzensky-kraj.cz/projekt-informovany-senior>

Informační tabule. Napsáno ve spolupráci s PaedDr. Miroslavem Luczkou, vedoucím Odboru sociálních věcí Prahy 7

KLAS – Klub aktivních seniorů® [online]. Spokojený senior – KLAS z. s. [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://spokojenysenior-klas.cz/klas/>

Knihovna přátelská k seniorům Mazurová, Hana, Houšková, Zlata a kol. Rovný přístup Knihovna přátelská k seniorům [online]. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2016 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/docs/rovny-pristup-knihovna-pratelska-k-seniorum>

Koordinátoři rodinné politiky na obcích [online]. Krajský úřad Jihomoravského kraje [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://www.rodinnapolitika.cz/koordinatori-rodinne-politiky-v-obcich/>

Manchester: Our age-friendly work [online]. Manchester city council [cit. 11.06.2020]. Dostupné z: https://secure.manchester.gov.uk/info/200091/older_people/7116/our_age-friendly_work

Mezigenerační vzdělávací program [online]. Mendelova univerzita v Brně [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <http://icv.mendelu.cz/mezigeneracni-univerzita/31220-mezigeneracni-vzdelavaci-program>

Mě neklameš, šmejde. Napsáno ve spolupráci s kpt. Bc. Lenkou Kausovou – vrchní komisařka Krajského ředitelství policie ČR, která poskytla i fotografie. Nedáme se [online]. Krajské ředitelství Královéhradeckého kraje Policie ČR: ©2020 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-khk-informace-nedame-se.aspx>

Ocenění pečujících Anketa „Ocenění pečujících osob Zlínského kraje“ [online]. Zlínský kraj [cit. 17.08.2020]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/anketa-oceneni-pecujicich-osob-zlinskeho-kraje-cl-4074.html>

Ocenění Společnosti Soutěž „Společnost přátelská zaměstnávání lidí ve věku 55+“ partneři soutěže [online]. Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů [cit. 09.06.2020]. Dostupné z: <https://www.jsrlz.cz/oceneni-spolecnost-pratelska-zamestnavani-lidi-55/>,

Soutěž „Společnost přátelská zaměstnávání lidí ve věku 55+“ zná svoje vítěze [online]. Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů [cit. 10.04.2020]. Dostupné z: <https://www.jsrlz.cz/v-soutezi-spolecnost-pratelska-zamestnavani-lidi-ve-veku-55-uspelo-centrum-socialnich-sluzeb-emausy-dansen-a-rohde-schwarz/>

Plán rozvoje. Napsáno ve spolupráci s Hanou Rabenhauptovou, referentkou pro samosprávu a komunitní plánování, Městský úřad Prachatic, která poskytla fotografie. Plán aktivního a zdravého stárnutí pro 2.278 seniorů [online]. Město Prachatic [cit. 10.04.2020]. Dostupné z: <https://prachatic.eu/plan-aktivniho-a-zdraveho-starnuti-pro-2-278-senioru/d-32312>, Obyvatelstvo vybraných měst Jihočeského kraje podle pohlaví a věku

Pomoc pozůstalým [online]. Klára pomáhá [cit. 20.04.2020] Dostupné z: <http://www.jinejsvet.cz/>

Práce v každém věku. Napsáno ve spolupráci s Ing. Michaelou Fouňovou, odbornou konzultantkou, Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů, o. p. s. Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů [online]. Pakt zaměstnanosti [cit. 10.04.2020]. Dostupné z: <https://www.jsrlz.cz/jihocesky-pakt-zamestnanosti/>

Profesní seniorita® [online]. Age Management [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://www.profesniseniorita.cz/>

Program na podporu akreditovaného dobrovolnictví [online]. Zlínský kraj [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/rp06-20-program-na-podporu-akreditovaneho-dobrovolnictvi-cl-4529.html>

Program na podporu zdravého stárnutí [online]. Moravskoslezský kraj [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: https://www.msk.cz/cz/verejna_sprava/program-na-podporu-zdraveho-starnuti-v-moravskoslezskem-kraji-na-rok-2020-135053/

Projekt MOST. Napsáno ve spolupráci s Ing. Dagmar Hoferkovou, vedoucí Dobrovolnického centra ADRA Ostrava, která poskytla fotografie.

Prostě pořád řídím Senior bez nehod [online] [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://seniorbeznehod.cz/?gclid=EAlaIqobChMli7jb6jF6QIVDrTVCh2CqAbaEAAYASAAEgLELvD_BwE Řidič senior: Prostě pořád řídím [online]. Statutární město Plzeň© 2020 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://socialnisluzby.plzen.eu/zajistime-poradime/ridic-senior/ridic-senior.aspx>

Přečti a povídej Naše programy [online]. Mezi námi ©2020 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mezi-nami.cz/nase-programy>.

Rada starších. Napsáno ve spolupráci s Mgr. Blankou Spolkovou, vedoucí sociálního odboru MěÚ Říčany. Věstník [online] [cit. 15.06.2020]. Dostupné z: <https://www.kuryr-ricany.cz/clanek/rada-starsich>

Sdílené bydlení v Domě s pečovatelskou službou ÚMČ Praha 3 [online] [cit. 06.05.2020].
Dostupné z: <https://www.praha3.cz/>

Sdílené bydlení pro seniory [online]. Centrum sociálních služeb p. o. Brno [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://www.brno.cz/brno-aktualne/co-se-deje-v-brne/a/brno-dokoncilo-prvni-sdilene-bydleni-pro-seniory-v-cr/>

Senior Expres [online]. Karlovy Vary, 2020 [cit. 06.05.2020]. Dostupné z: https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-region/Senior_Expres.aspx

Seniorské listy Ústeckého kraje [online] Ústecký kraj [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <http://www.seniorskelisty.cz/>. Ústecký kraj: oficiální web [online] [cit. 21.08.2020]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/>

Seniorská obálka [online]. Jihomoravský kraj [cit. 20. 04. 2020]. Dostupné z: <https://www.seniorskapolitikajmk.cz/46-seniorska-obalka.html>

Seniorská obálka pro zrakově a sluchově postižené [online]. Unie neslyšících Brno [cit. 10.06.2020]. Dostupné z: <https://www.unieneslysicichbrno.cz/seniorska-obalka-pro-zrakove-a-sluchove-postizene/t1168>

Seniorský ombudsman [online]. Charita Zlín [cit. 02.06.2020]. Dostupné z: <https://www.zlin.charita.cz/poskytovane-sluzby/obcanska-poradna-charity-zlin/seniorsky-ombudsman-pro-obcany-zlina/>

Společenská odpovědnost v praxi vysoké školy autorka - Ing. Lucie Tomancová, Ph.D., Ústav financí a účetnictví, Fakulta managementu a ekonomiky, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

Svépomocná skupina. Napsáno ve spolupráci s Mgr. Renatou Rychlíkovou, ředitelkou Fosanima, o. p. s., která poskytla fotografie.

Trojlistek, sblížení tří generací® [online]. Centrum pro rodinu a sociální péči [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://www.crsp.cz/projekty/trojlistek-sblizeni-tri-generaci/>

POZNÁMKY:

Blank lined page for writing.

Blank lined page for writing.

#seniořivkrajích

 www.mpsv.cz

 <https://seniorivkrajich.mpsv.cz>

 www.facebook.com/seniorivkrajich

Projekt: Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň
CZ.03.2.63/0.0./0.0./15_017/0006207

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

#seniořivkrajích